

'T GROENE WAASLAND

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift 36ste jg - nr 1; januari 2016 - nr 194

NATUUR EN MILIEU

oude brouwerij p 12

bruine boszanger p 28

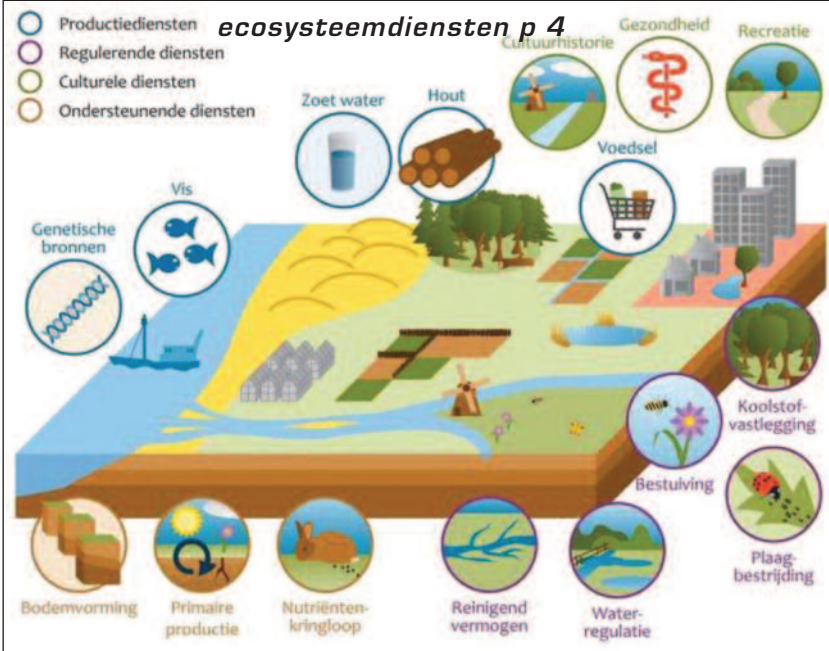

keizersmantel 12

Wat is KLIK? p 2

KLIC

'T GROENE

fotoboek p 3

IN HET WAASLAND

Ondertussen ligt de drukte van de eindejaarsfeesten al enkele weken achter ons, we hebben eindelijk kunnen genieten van enkele winterse en zonnige dagen en hebben al de jaaroverzichten van 2015 verwerkt. Negatieve evoluties waren de toenemende terreurdreiging, de warmterecords, de steeds langere files op onze wegen, het ontgoochelend energiebeleid met het langer open houden van verouderde kerncentrales, ...

Maar er was gelukkig ook goed nieuws. Het klimaatakkoord dat in Parijs afgesloten is, wordt een belangrijke stap om de opwarming van onze aarde in te perken. Een eerste lokaal resultaat liet niet lang op zich wachten: binnen de Vlaamse regering werd een klimaatcommissie opgericht om over de partijgrenzen heen het klimaatbeleid bij te sturen en vorm te geven. We zijn hoopvol, vooral omdat ook naar het brede middenveld, waaronder de milieuverenigingen, geluisterd zal worden.

En zo is 2016 op gang getrokken. Het past dan ook om te beginnen met de traditionele nieuwjaarswensen en alle lezers van " 't Groene Waasland" een voorspoedig en gezond jaar te wensen. Hopelijk kunt U ook dit jaar weer genieten van dit tijdschrift en verschaffen de erg gevarieerde kalenderactiviteiten iedereen aangename en leerrijke natuurmomenten.

Maar er zijn ook onze talrijke artikels, neergepend door gemotiveerde mensen uit eigen vereniging.

Ze variëren van leuke, leerrijke wist-je-datjes tot goed onderbouwde en gemotiveerde publicaties over specifieke onderwerpen. Illustraties en foto's moeten verduidelijking brengen of het geheel opvrolijken.

Van begin af aan is er gekozen om te protesteren tegen bepaalde mistoestanden die ons leefmilieu bedreigen, maar tegelijk ook altijd een haalbaar alternatief naar voren te schuiven. Het is echter niet altijd mogelijk om alle achtergronden weer te geven, daarvoor zijn de mogelijkheden van " 't Groene Waasland" wat te beperkt. Gelukkig is er de digitale weg.

Een goed voornemen voor 2016: bezoek de website eens van abllo (www.abllo.be). Je zal versteld staan hoeveel extra achtergrondinformatie U vindt over de artikels. Website-links wijzen U de weg. Je moet enkel op KLIK klikken...

Veel leesplezier!

Ga naar www.abllo.be en KLIK voor meer info !!

Ga naar www.abllo.be en KLIK voor meer info !!

Meer informatie over artikels uit 't groene waasland en ook [link's](#) naar websites (URL's), vermeld in artikels, vindt U op www.abllo.be klik dan op de knop

Ga naar www.abllo.be
en KLIK voor meer info !!

FOTOBOEK OVER SINT-ANNABOS

Sint-Annabos: bedreigd groen in Antwerpen

Het **Sint-Annabos op Linkeroever** is bedreigd. Als de Oosterweelverbinding wordt gebouwd moeten de bomen worden gerooid om ruimte te maken voor een slibstort. Het vervuilde slib zal vanuit de Schelde aan land worden gebracht en hier worden opgeslagen en gesaneerd. De groene buffer tussen de woonwijken en de havenindustrie verdwijnt dan voor lange tijd.

Professionele en amateurfotografen sloegen de handen in elkaar om dit gebied in beeld te brengen. Ze protesteren daarmee tegen het opofferen van een kostbaar natuurgebied.

Chris terryn en Anne Provoost verzamelden de beste foto's, en brengen ze samen in dit boek. In het voorjaar van 2015 deden ze dat ook al voor een ander door de Oosterweel bedreigd natuurgebied met het fotoboek 'Het Noordkasteel. Bedreigd groen in Antwerpen'.

Dat eerste boek was een uitgave van stRaten-generaal. Het nieuwe boek wordt uitgegeven als co-editie van stRaten-generaal, Natuurlandpunt WAL en Ademloos.

Het boek kost 15 euro en is beschikbaar:

- 1 bij OXFAM WereldWinkel Beveren Yzerhand 17 Beveren
2. na storting van 15 euro op BE08 0013 4249 1013 van Natuurlandpunt WAL. Als je in onze regio woont, brengen we het boek aan huis.
3. na storting van 15 euro op BE38 7330 4865 9472 van Ademloos

stRaten-generaal zal met de opbrengst van het boek zorgen dat er een exemplaar naar alle relevante actoren in het dossier wordt gestuurd, met name aan de ministers van de Vlaamse regering, de schepenen van Antwerpen, de fractieleiders van het parlement en van de gemeenteraad, een aantal diensthoofden uit de administratie, en opiniemakers op het vlak van milieu en fauna en flora. Dit alles ...onder het motto "Als de politici niet naar het Sint-Annabos komen, komt het Sint-Annabos naar de politici."

Hoe bekender dit natuurgebied wordt, hoe moeilijker om het nog te vernietigen. Anne Provoost hoopt dat het boek in vele bibliotheken komt te liggen, zodat het Sint-Annabos nooit zal worden vergeten.

Abbl^{vzw}

HET SINT-ANNABOS

Bedreigd groen in Antwerpen

Anne Provoost
Chris terryn

OVER ECOSYSTEEM-DIENSTEN: EEN INLEIDING

In een eerder Groene Waasland (De Laet, 2012) gingen we uitgebreid in op het begrip Ecologische Voetafdruk, een krachtige milieu indicator, en bespraken we uitgebreid de situatie in Vlaanderen. In dit artikel willen we ingaan op het begrip 'Ecosysteemdiensten'

Wij westerlingen denken vaak dat we alles wat we hebben aan ons zelf te danken hebben. Maar wat zouden we in ons dagelijks leven niet missen zonder weilanden, bossen, rivieren,... of zonder natuur? De natuur produceert voedsel en energiegewassen, zuivert afvalwater, haalt fijn stof uit de lucht en zorgt ervoor dat we op een gezonde manier kunnen leven en ons ontspannen. Al deze goederen en diensten die de natuur ons dagelijks en gratis aanbiedt, worden samen gebracht onder 'Ecosysteemdiensten'.

Tussen 2001 en 2005 hebben 1300 wetenschappers, verspreid over 95 landen, globale ecosystemen en hun diensten voor de mens grondig

bestudeerd. Het concept wordt sinds de Millenium Ecosystem Assessment (MEA) in 2005 wereldwijd gebruikt en maakt duidelijk dat natuur geen blok aan het been is dat ons handelen beperkt maar dat we er juist veel profijt van hebben (HASSAN, et al. , 2005). De baten die natuur ons biedt zijn zeer uiteenlopend. Tegelijkertijd concludeerden het MEA dat 60% van de globale ecosysteemdiensten onder druk staan of op een niet duurzame manier geëxploiteerd worden waarbij dit wereldwijd 'de mens' significant benadeelt. Het MEA maakt onderscheid tussen 4 verschillende ecosysteemdiensten (Tab. 1):

- **Producterende diensten:** dit zijn producten die ecosystemen leveren zoals voedsel, zuiver water, natuurlijke brandstoffen en bouwstoffen.
- **Regulerende diensten:** dit zijn de voordelen die wij ondervinden van de regulatie van natuurlijke processen (Fig. 1) zoals Lokaal regelen van klimaat en luchtkwaliteit, Voorkomen van schade door natuurgeweld, afvalwaterzuivering, Voorkomen van erosie en behoud van bodemvruchtbaarheid, Bestuiving, Biologische plaagbestrijding
- **Culturele diensten:** dit zijn niet-materiële diensten die ecosystemen ons bezorgen zoals recreatie, geestelijke verrijking...

Tab.1: (Tabel uit ROMBAUT, 2015): <http://www.abllo.be/presentations-lectures>

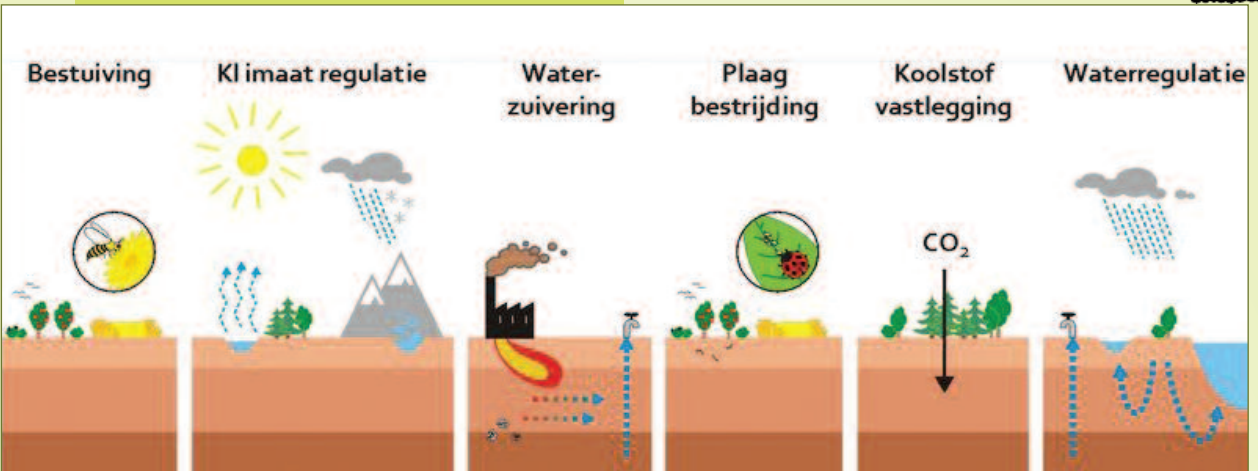

Fig. 1 Regulerende diensten [www.Soilpedia.nl]

En dan zijn er ten slotte nog zogenaamde **Ondersteunende diensten**: dit zijn diensten zoals bijvoorbeeld de fotosynthese of allerlei mineralenkringlopen die uiteraard nodig zijn voor het functioneren van ecosystemen zelf, zodat de bovenstaande diensten kunnen worden geleverd.

Aan de basis van de ecosysteembenadering ligt het idee dat niet alleen onze leefomgeving maar ook wijzelf - met al onze activiteiten, welvaart en welzijn - deel uitmaken van ecosystemen.

Een ecosysteem is een dynamische en samenhangende verzameling van dieren (ook de mens), planten en micro-organismen en hun niet-levende of abiotische omgeving. Zo kunnen we een plas in een weiland zien als een ecosysteem maar ook het grasland zelf vormt een ecosysteem. Zelfs de intensief gebruikte delen van een landschap en de bebouwde gebieden (onze steden en dorpen) waarin we wonen en ons verplaatsen zijn als ecosystemen te beschouwen. Elk ecosysteem wordt gekenmerkt door zijn eigen typische biotische en abiotische factoren. Zo zal een bos in Canada een andere samenstelling vertonen dan het tropisch regenwoud of een kalkgrasland vertoont andere soorten dan een nat grasland.

Op Europees niveau worden 8 verschillende ecosystemeentypes beschouwd om van daaruit te bepalen welke ecosystemendiensten belangrijk zijn:

- Stedelijke ecosystemen
- Landbouw ecosystemen
- Grasland ecosystemen

- Bos ecosystemen
- Heide ecosystemen
- Waterrijke ecosystemen
- Water ecosystemen zoals rivieren en meren
- Weinig begroeide ecosystemen

Het aardig is dat zo een ecosysteem meerdere diensten tegelijkertijd kan leveren: Een bos legt CO₂ vast, zorgt voor een mild klimaat, filtert fijn stof uit de lucht, herbergt veel soorten, draagt bij aan waterregulatie en biedt gelegenheid voor recreatie. **Allemaal Gratis.**

Voor Vlaanderen worden op basis van deze ecosystemen 16 ecosystemendiensten onderscheiden: 5 producerende, 10 regulerende en 1 culturele (Fig.2, pagina 6).

In het natuurrapport 2014 (Stevens et al., 2014 ; Liekens et al., 2013) wordt de toestand en trend van ecosystemen en ecosystemendiensten in Vlaanderen besproken

Door de ecosysteembenadering worden Economie en ecologie met elkaar verbonden. Om dat te illustreren bekijkt U best deze bijdrage van Pavan Sukhdev, neen geen bioloog, maar een financieel expert (Deutsche Bank) en econoom over de monetaire waarde van de natuur.

https://www.ted.com/talks/pavan_sukhdev_what_s_the_price_of_nature#t-184853 .

In een kwartiertje tijd weet hij ook U vast te overtuigen.

Het is onze bedoeling om na deze inleiding in elk volgend Groene Waasland telkens enkele ecosystemendiensten wat uitgebreider en diepgaander aan bod te laten komen.

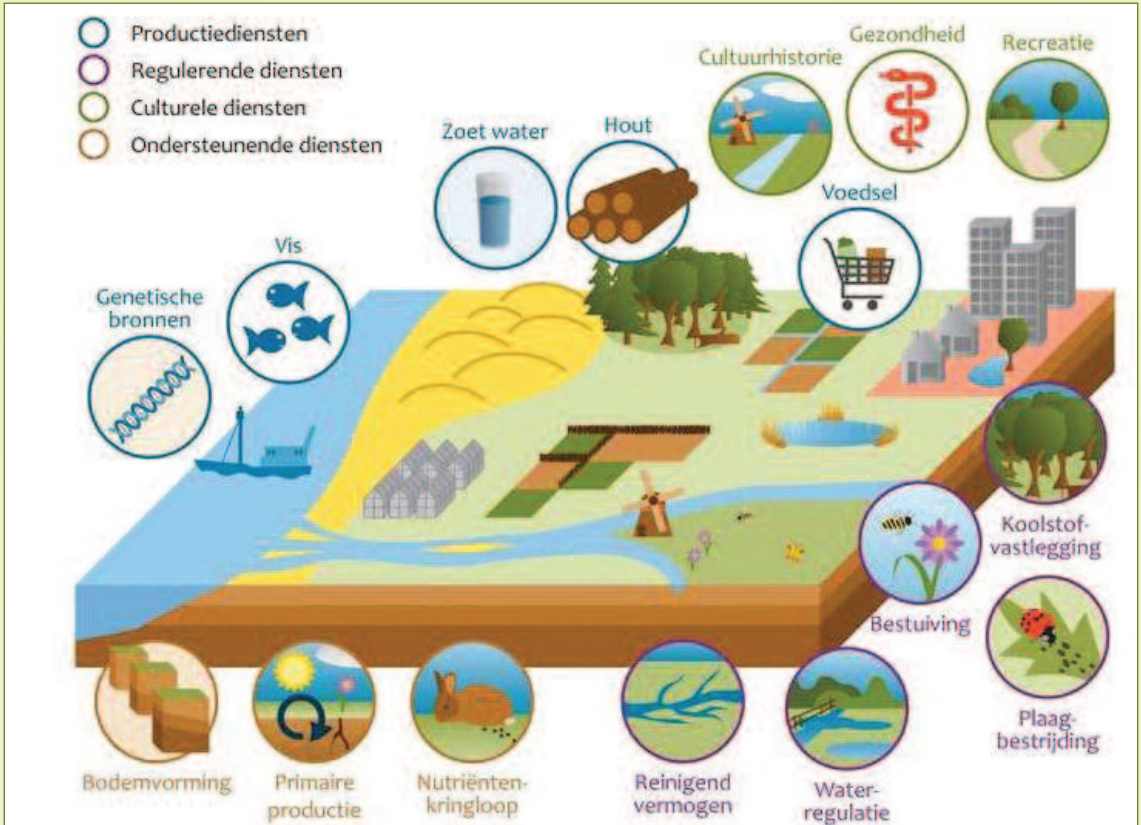

Fig.2. De zestien bestudeerde ecosystemediensten voor Vlaanderen (Stevens et al 2014)

Referenties:

De Laet, J. 2012. De 'Ecologische voetafdruk' een krachtige milieu indicator. 't Groene Waasland 174(2): 6-13

HASSAN, R. ; SCHOLES, R ; N ASH (eds). 2005. The millennium assessment. Ecosystems and human well-being: current state and trends. Island Press, Washington. 917 pp. ill. ISBN 1-55963-227-5 <http://www.millenniumassessment.org/en/Condition.htm> #download

Liekens, I., Van Der Biest, K., Staes, J., De Nocker, L., Aertens, J., Broekx, S. 2013. Economische waardering van ecosystemediensten, een handleiding. Studie in opdracht van LNE, afdeling milieu-, natuur- en energiebeleid. Digitale versie december 2014. http://natuurwaardeverkenner.be/nw2/download/manual/manual_nl.htm

MEIRE, P & M VAN DIJCK. 2014. Naar een duurzaam rivierbeheer. Hoe herstellen we de ecosystemediensten van rivieren? De Schelde als blauwe draad. UPAntwerpen, 248 pp. Ill. ISBN 978 90 5718 194 8.

Stevens, M., Demolder, H., Jacobs, S., Michiels, H., Schneiders, A., Simoens, I., Spanhove, T., Van Gossum, P., Van Reeth, W., Peymen, J. (red). 2014. Natuurrapport – Toestand en trend van ecosystemen en ecosystemediensten in Vlaanderen. Syntheserapport. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. INBO.M.2014.1988666, Brussel

Stevens, M., Demolder, H., Jacobs, S., Michiels, H., Schneiders, A., Simoens, I., Spanhove, T., Van Gossum, P., Van Reeth, W., Peymen, J. (2014). Hoofdstuk 1 – Inleiding. [INBO.R.2014.5945128]. In Stevens, M. et al (eds.), Natuurrapport – Toestand en trend van ecosystemen en ecosystemediensten in Vlaanderen. Technisch rapport. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.M.2014.1988582, Brussel

<http://www.kennislink.nl/publicaties/ecosysteemdiensten>

ABLLO vzw januari 2016
Jenny De Laet en Erik Rombaut
Beleidsmedewerker ABLLOvzw

Ga naar www.abllo.be en **KLIC** voor meer info !!

**NIEUW DOSSIER
WATERBUS OP DE SCHELDE
VAN ANTWERPEN TOT ??**

Dit nieuwe ABLLO-dossier is klaar en zal binnenkort worden voorgesteld.

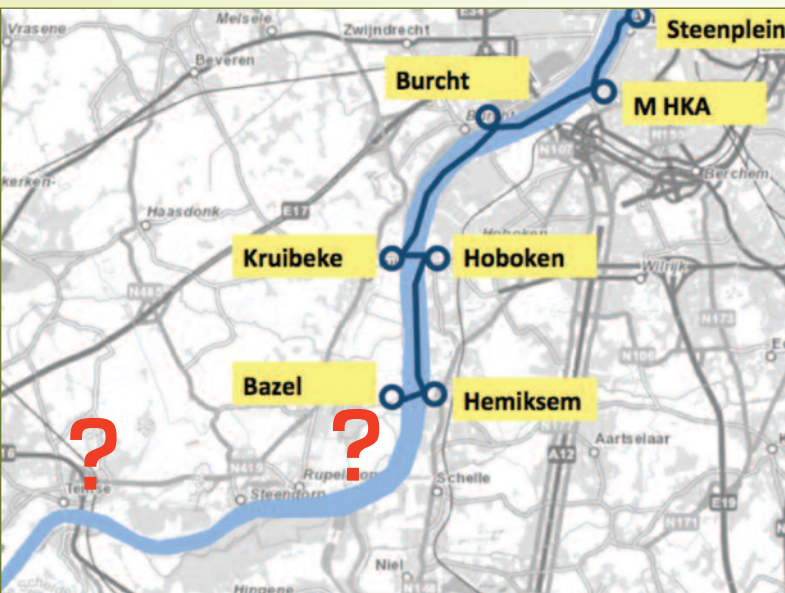
In 2011 heeft Interwaas dit idee al eens gelanceerd. Dat waterbus-idee is eind vorig jaar opnieuw door de Antwerpse havenscheper Van Peel verkondigd. Maar er is nog veel onderzoek nodig naar een optimale organisatie.

In Rotterdam vaart de waterbus reeds. ABLLO-medewerker Fred Van Remoortel ging ginds ervaring opdoen met als resultaat een heel **waterbusdossier:**

Hoe kunnen we zorgen voor een goede dienstverlening?

Waar is de beste eindhalte? Bazel, Temse,...?

Enz.

DE GROENE PUTTE, NIEUW RESER- VAATPROJECT IN STEKENE

Op 12 oktober jl. tekende Natuurpunt de aankoopakte voor 26.644 m² grond (ruim 2,5 ha) met de benaming "Groene Putte", gelegen bij de Vogelzangstraat en de Lange Dweersstraat te Stekene.

Het terrein is vooral gekend als een voormalige stortplaats van onder meer bouwafval en meestal inert materiaal in een twintig meter diepe zandwinningsput. Die werd begin de jaren zeventig van vorige eeuw uitgegraven voor de aanleg van de expressweg, de huidige E34. De helft van deze stortplaats heeft Natuurpunt aangekocht, de andere helft is nog in gebruik, maar enkel nog bovengronds.

Naar de straat toe was de hele bedrijvigheid afgeschermd door een metershoge omheining en aan het zicht onttrokken door een sparrenbos.

Naar een toegankelijk bos

Achter het donkere sparrenbos ligt de nu opgevlude zandput. De afdeklaag is er weinig doorlatend en de bodem is daardoor vooral in de winter drassig. De spontaan opgeschoten begroeiing is ruig en bloemrijk. Hier en daar staan er al metershoge

wilgen, zwarte elzen en enkele zomereiken in de rand. Opvallend is het grote aandeel van Canadese guldenroede, een mooi geel bloeiende exoot die veel insecten en bijen aantrekt in de nazomer en die de natuurbeheerder voor een dilemma plaatst; moeten we die bestrijden of niet? Voor enkele andere aanwezige exoten, Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw, zijn de meningen onverdeeld: weg ermee vooraleer ze voor onoverkomelijke problemen zorgen.

Voor het open terreingedeelte heeft Natuurpunt een aanvraag tot bebossing ingediend bij het gemeentebestuur. Bebossing betekent niet noodzakelijk dat er bomen moeten aangeplant worden maar mag ook door spontane opslag van streek-eigen houtige gewassen. Extensieve begrazing kan dit proces stimuleren; in de zomer zullen er enkele runderen grazen. Zij trappen de grasmatten open en houden ze kort. Zo zullen bomen en struiken er spontaan kiemen én precies die soorten die er van nature thuis horen.

Voorbeelden uit andere reservaten in de regio, zoals het Speelhof, eveneens in Stekene en het St-Jacobsgat in Meerdonk, tonen ons dat deze methode tot landschappelijk mooie resultaten kan leiden: een open en gevarieerd bos met ruimte voor kort gegeten open plekken en ruige begroei-

ingen. En voor de begrazing is er al een boer in de buurt van de "Groene Putte" bereid gevonden om er "droogstaande" koeien te laten lopen.

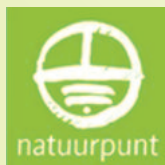
Soms kan het wel enkele jaren duren eer spontane bebossing op gang komt, zoals op D'Eilanden in Meerdonk, maar deze methode heeft als voordeel dat dergelijke gebieden goed toegankelijk zijn – de grazers houden de begroeiing kort en zorgen voor paden – en relatief weinig onderhoudswerk vragen. Wandelaars zullen er vrij kunnen rondlopen.

Ook het perceel naaldbos bij de Vogelzangstraat zal opengesteld worden. Daar zullen kinderen zich mogen uitleven en spelen.

Eerst is er nog werk aan de winkel. Het opruimen van enkele sluikestorten op de toegangsweg (met hulp van de gemeente Stekene) staat bovenaan op het lijstje. In het sparrenbos ligt er veel piepschuim uitgestrooid en enkele buurtbewoners hebben nogal wat tuinafval "over de haag" gestort. Een grote schoonmaak is dus meer dan gewenst. Daarna zullen we een omheining voor de begrazing met toegangspoortjes plaatsen en ook een slagboom aan de hoofdingang bij de straat. Tegen 17 april, de dag van de officiële inwandeling, hopen we de voornaamste werken klaar te hebben.

Op 4 december jl, de avond van de voorstelling van ons project in het o.c. De Koningshei in Koewacht, waren de talrijk opgekomen buurtbewoners alvast enthousiast over onze plannen. Ook wij zijn benieuwd naar de ontwikkeling van de "Groene Putte".

*Natuurpunt Waasland Noord
Jan Dhollander*

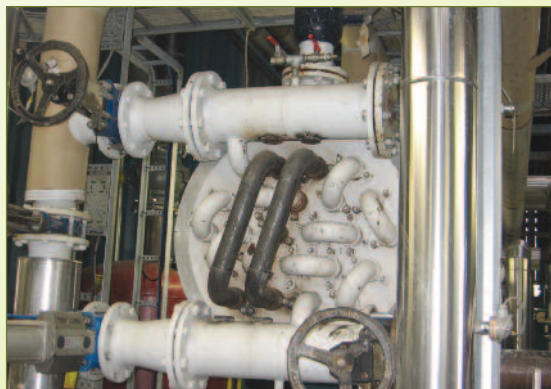
GLUREN BIJ ONZE NOORDELIJKE BUREN

Sedert de oliecrisis in de jaren 70 is Denemarken als reactie op de grote afhankelijkheid van fossiele brandstoffen optimaal beginnen inzetten op het uitbouwen van warmtenetten uit olieraffinaderijen, afvalverbrandingsovens, kolen- en gascentrales en industriële en landbouw processen. Op het ogenblik wordt 2/3 van de Deense huishoudens warm gestookt via een warmtenet met restwarmte. Tegelijkertijd heeft Denemarken ook sterk ingezet op windenergie.

Waar knelt het schoentje in België: Eerst kerncentrales openhouden en dan gascentrales subsidiëren zonder enige vorm van warmterecuperatie is complete onzin. Het is even dom als beslissen om kerncentrales te sluiten zonder na te denken over wat in de plaats moet komen. Even dom is het om een premie toe te kennen aan elektrische auto's of warmtepompen zonder te beslissen dat die enkel op hernieuwbare energie mogen rijden of werken.

Onze opeenvolgende regeringen hebben sedert de oliecrisis in de jaren 70 nagelaten na te denken over een plan voor onze energievoorziening. We blijven kort termijn beslissinkjes nemen die onze kinderen zuur zullen opbreken. Een langetermijnvisie is wat we nodig hebben, eentje die de belangen van ons land en onze kleinkinderen dient, niet de portefeuille van één of andere energiereus, politiekers,.....

Meer lezen: <http://www.oikos.be/schrijversgemeenschap-sp-777485182/archief-per-categorie/opinie/item/745-er-is-leven-na-de-kerncentrales>

EFFEN DE PADEN VOOR DE PAD

De winter heeft zich nog niet voelbaar aangekondigd of wij denken al aan zijn einde. De dagen dat het zachter zal worden en het gedierte dat nu nog ondergedoken zit aan paren gaat denken. Want dan gaan wij ook de straat op. Emmer in de ene hand, lampje in de andere, fluo vestje en laarzen aan en papier en pen op zak. Zo zijn we goed uitgerust om menig, zich van geen gevaar bewust creatuur, te redderen van een platte dood. Wie zijn wij? Een groepje van 7 vrijwilligers, die met zin in de maanden februari en maart 2 maal daags, voor het licht wordt en vanaf de schemering "op pad gaan".

In 2007 kregen de bewoners van de Kerkstraat in Tieltrode een brief in de bus van het gemeentebestuur van Temse, met de vraag of er interesse was om deel te nemen aan de paddenoverzetactie die men daar voor het eerst wilde organiseren. Hierop reageerden vijf personen positief en we kregen het bericht dat het volgende jaar de actie zou opgestart worden. Dat was het begin van een boeiende bezigheid waar we weer elk jaar naar uitkijken maar evengoed blij zijn dat ze weer voorbij is. Het groepje hield stand en groeide in de jaren aan tot 8 personen. Van Jozef hebben we enkele jaren geleden afscheid moeten nemen. Zijn kleinzoon komt ons nu elk jaar wel een keertje vervoegen. Af en toe krijgen we ook vraag van scholen om een actie bij te wonen.

In de loop van de maand januari worden de verantwoordelijken van alle overzetploegen van Temse samen geroepen op het AC De Zaat. Naast Kerkstraat zijn daar nog Hollebeek en Schauselhoek, Scouselestraat en Smesstraat. Vóór deze vergadering komen we al bijeen met ons ploegje om agendapunten aan te brengen en een beurtrol op te stellen voor de komende periode.

Eind januari, begin februari plaatst de gemeente de

schermen en emmers in een gedeelte van de straat. Vanaf dan volgen we de temperaturen op en bij de minste aanwijzing doen we onze ronde. Niet enkel het leeg maken van de emmers is daarbij de inzet, maar vooral het opvangen van de exemplaren die vanuit de tuinen de straat op komen. Daar kunnen geen schermen gezet worden en vallen de meeste slachtoffers. Sommige tuinen zijn geliefde winterverblijven voor amfibieën. Eén van deze locaties, bij ons gekend als "De Wildernis" is sinds vorig jaar grondig gewijzigd doordat de oude woning werd afgebroken en vervangen door een nieuwe. Van de tuin vol struikjes en bomen rest niets meer. Uit deze tuin kwamen steeds veel dieren en er vielen ook telkens meerdere slachtoffers. Nu lijkt het daar uitgestorven. Net zoals in het begin van de straat waar in het kasteelpark drie woningen werden gebouwd.

In de tabel onderaan ziet u de resultaten van de Kerkstraat vanaf het begin.

2010 is een uitschieter, een jaar waarop op meerdere plaatsen in Vlaanderen de aantallen pieken. Resultaten van gans vlaanderen vindt u op www.hylawerkgroep.be

Tegelijkertijd met de opstart van de overzetactie in de Kerkstraat begon het verhaal van het poelenplan van Temse. Twee van onze vijf vrijwilligers engageerden zich ook hiervoor. Zij kregen een opleiding van de Hyla amfibieënwerkgroep van Natuurpunt en maken sindsdien deel uit van een ploeg, die de status van zowel bestaande als nieuw aangelegde poelen in Groot Temse opvolgt. RLSD (regionaal landschap Schelde Durme) heeft haar schouders onder deze onderneming gezet en samen hebben we er een succesverhaal van gemaakt.

jaar	Overgezet			slachtoffers		
	padden	kikkers	salamanders	padden	kikkers	salamanders
2015	314	16	13	41	3	4
2014	232	13	7	107	3	5
2013	292	13	2	78	4	3
2012	233	8	2	119		
2011	445	18	11	232	1	3
2010	1045	22	12	214		9
2009	360	8	5	221		15
2008	102	22	2	85	3	

KAN GENT KLIMAATNEUTRAAL WORDEN MET ARCELORMITTAL?

Nu de klimaatpact in Parijs net achter de rug is, misschien het moment om nog enkele feiten de wereld in te sturen:

- Het staalbedrijf ArcelorMittal in Gent heeft heel veel Energie nodig en stoot daardoor jaarlijks ongeveer 9 miljoen ton CO2 uit. Het bedrijf neemt daarmee een kleine 8 % van de Belgische CO2 uitstoot voor zijn rekening. Daarnaast stoot het Gentse bedrijf ook veel fijnstof uit. Volgens VITO is ArcelorMittal op jaarbasis verantwoordelijk voor 15% van de aanwezige hoeveelheid fijn stof in de lucht in de onmiddellijke omgeving van het bedrijf wat volgens een recent rapport een negatieve impact heeft op de ademhaling van heel wat jongeren in de Gentse Kanaalzone met dubbel zoveel ontstekingen van de luchtwegen.
- Staal van ArcelorMittal wordt voornamelijk gebruikt voor auto's, vrachtwagens, schepen... en in de constructie van gebouwen. Recent kondigde ArcelorMittal aan dat alle 4700 werknemers een bedrijfswagen krijgen met alle negatieve milieueffecten die hieruit voortvloeien (stijging file leed, stijging fijn stof emissies in de regio).
- Drie vierde van de Gentse CO2-uitstoot wordt veroorzaakt door één bedrijf. Staalbedrijf ArcelorMittal in de Gentse Zeehaven stoot daarmee jaarlijks 25 keer meer broeikasgassen uit dan de verwarming

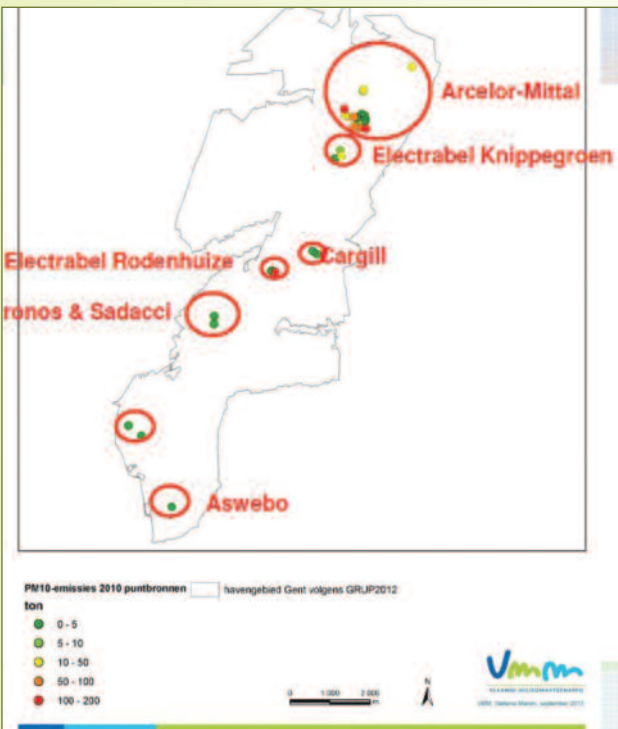
van alle Gentse woningen samen of 18 keer meer dan alle Gentse uitstoot veroorzaakt door auto's en vrachtwagens. Hoe past dit samen met de klimaatambities van de stad Gent?

- Ondanks het feit dat dit staalbedrijf zo'n 5.000 lokale werknemers telt en het Gentse stadsbestuur taksen int bij het bedrijf, heet de uitstoot 'Europees' te zijn en van bovenlokaal belang. Dus het Gentse stadsbestuur meent niet verantwoordelijk te zijn voor de mega-uitstoot van ArcelorMittal en gaat voor Gentse klimaatneutraliteit zonder deze mega-uitstoot in Gent.

- Het Gentse Stadsbestuur erkent dat de Europese klimaatinspanningen via het Emissiehandelssysteem (ETS of Emissions Trading System) tot op heden op niks zijn uitgedraaid waarbij zelfs de grootste vervuilers betaald worden in plaats van te moeten betalen. Dit ETS systeem trad in 2005 in werking. In 2013 vielen meer dan 11.000 bedrijven, elektriciteitscentrales en andere installaties met een netto warmteoverschot van 20MW onder dit systeem. Deze bevonden zich in 28 lidstaten van de EU en in IJsland, Noorwegen en Liechtenstein. Deze installaties samen zorgen voor ongeveer de helft van de CO2-emissies en 40 % van de totale broeikasgasemissies van de EU. Wereldwijd zijn amper 90 bedrijven verantwoordelijk voor 2/3 van de wereldwijde CO2 uitstoot.

- Het ETS systeem is een 'cap and trade' systeem. De maximumuitstoot van broeikasgassen die kunnen worden uitgestoten wordt bepaald. Dan worden de rechten om uit te stoten geveild of gratis toegewezen. Vervolgens kunnen bedrijven deze rechten verhandelen. Wanneer een bedrijf meer uitstoot dan het rechten heeft, moeten er rechten bijgekocht worden. Stoot het bedrijf minder uit dan kan het rechten verkopen. Theoretisch lijkt dit mooi maar in de praktijk kent het systeem zeer veel problemen. Bovendien heeft de EU te veel toegiften gedaan aan de energie-intensieve sectoren. Hierdoor ontvangen de Chemie en vooral de staalsector ruimschoots meer gratis rechten dan ze nodig hebben die ze dan daarna verkopen of 'de vervuiler wordt betaald'!

bronnen : [arbeid en milieu www.am.be](http://arbeid-en-milieu.be) en www.dewereldmorgen.be

NIEUW LEVEN IN OUDE BROUWERIJ

Op vrijdag 19 december stelden Philippe De Cock en zijn kinderen Jozef en Charlotte, hun plannen met de oude brouwerij Verbeeck-Back voor. Hiervoor werden de burens uit de Antwerpse steenweg, Korte Gewinde, Broekstraat en Sint-Jozefstraat met een flyer uitgenodigd. Dankzij persberichten kwamen ook heel wat andere Thielrodenaren naar het Gildenhuis.

De brouwerij Verbeeck-Back in de Antwerpse steenweg 12 staat in de inventaris van het onroerend goed in Vlaanderen als volgt beschreven.

Voormalige brouwerij "Verbeeck-Back" in de 19de eeuw opgericht door de familie Van Havermaet, in 1909 door de familie Verbeeck overgenomen en in 1966 stopgezet. Aan de straat gelegen woonhuis uit de jaren 1930 met in de eerste travee inrijpoort naar de achterin gelegen dienstgebouwen, in L-vorm gegroepeerd rond een gekasseide koer en bestaande uit een brouwerijgebouw, koelkamers, kleine ingebouwde mouteest en bottelarij. Onderkelderde bakstenen gebouwen van één bouwlaag

onder verschillende zadeldaken. Brouwerijgebouw met afdak op gietijzeren zuiltjes. Twee (vroeger vier) behouden vierkante bakstenen schouwen, eertijds verbonden aan de brouwketels. Verwijderde technische infrastructuur die in 1933 volledig gemoderniseerd werd (onder meer installatie van ammoniakkoelsysteem).

Philippe De Cock en zijn kinderen maken zich sterk dat er vanaf volgend jaar opnieuw lekkere bieren worden gebrouwen. Ze willen hierbij de bestaande brouwerijgebouwen zo goed mogelijk restaureren en de authenticiteit ervan behouden.

Tijdens de interessante informatieavond gaf de architect van het project een boeiende uiteenzetting over de bestaande gebouwen en de plannen.

Voor de voorstelling van de plannen werd in de gebouwen al een heel grote kuis gehouden en werd de betonnen muur en de vegetatie van de tuin langs de Korte Gewinden verwijderd. Hierbij werd een 12 meter diepe waterput vrijgemaakt. Men gaat in deze tuin opnieuw een boomgaard met hoogstam kriekenbomen aanplanten. Daarvoor werden stammen geënt met takken van de oude moederboom die zich vlakbij de weg bevindt. Het betreft een boom van een oeroud ras Schaar-

beekse kriecken. Langs de Korte Gewinden komt een haag met inheemse struiken (meidoorn). Een eeuw geleden stond Schaarbeek bekend om zijn kriecken. Door de snelle verstedelijking ging dit grotendeels verloren. Brouwerijen beginnen opnieuw hier en daar bier met deze krieckenvariëteit te brouwen. In Schaarbeek tracht men de Schaarbeekse kriecken van uitsterven te redden. Op deze website vind je meer over de kriecken, het onderhoud van de bomen en het gebruik van Schaarbeekse kriecken in geuzebier.

<http://www.1030cultuur.be/nl/page/28/krieckenboomsage>

De familie De Cock wil echt Tielroods krieckenbier maken. Het rijpingsproces in eiken vaten duurt wel 5 jaar. Uit twee flesjes Kerel-bier van 45 jaar geleden konden ze met de hulp van de Universiteit Gent de gist opnieuw tot leven wekken. Men hoopt hieruit het fameuze Kerelsbier te maken. Maar men wil ook nog een IPA-bier (met veel hop), een 'saison' en een modern zuur bier, gerijpt in gebruikte eikenhouten vaten te produceren.

De familie De Cock mikt op een jaarproductie van 5000 hectoliter (vijfhonderduizend liter) bier te maken. Dit komt overeen met een 2 miljoen flesjes.

"Dit is geen hobbyproject. Het zal kleinschalig zijn, maar het moet voldoende zijn om van te kunnen leven. We willen er echt een volwaardige brouwerij van maken, maar mét authenticiteit. De originele brouwersgebouwen blijven overeind, maar moeten natuurlijk grondig gerenoveerd worden. Er komt onder meer ook een ontvangsruimte voor bezoekers, met zicht op de brouwzaal, én een degustatieterras midden tussen de krielelaars, het gras en de schapen in de tuin", vertellen Philippe en Jozef De Cock. Men hoopt om tegen eind 2016

klaar te zijn voor een openingsfeest voor het hele dorp.

Op de informatievergadering had de familie De Cock nog een paar verrassingen voor de aanwezigen. Jozef had twee superlekkere proefbrouwsels gemaakt. Een blond en een donker biertje die zich vlot lieten drinken. Bovendien gaf Sofie Vanrafelghem, professioneel zytholoog, (bierkenner of biersommelier) een deskundige uitleg over bier. Sofie is de enige fulltime vrouwelijke biersommelier in België. Ze vertelde dat ze vroeger zelf een www of een witte-wijn-wijf was. Nu is ze een BV (Bier-Vrouw) geworden.

Sofie gaf een sublieme uitleg bij de biertjes die de mensen konden proeven waardoor deze nog beter smaakten. Volgens haar geurden ze naar perzik en banaan en proefde men karamel en chocolade. Dat lust toch iedereen?" Ze verklaarde ook dat hop en cannabis tot de hennepfamilie horen en dat dit verklaart waarom bier zo opwekkend is. Uiteraard konden de mensen op de infoavond vragen stellen. Alle belangrijke vragen kwamen aan bod: over de ruimtelijke ordening, het verkeer, de Korte Gewinde, de waterbehandeling, geluid en geur, de openingsuren van het bezoekerscentrum,... Zowel architect als initiatiefnemers gaven duidelijke en open antwoorden. Na de vergadering kom men nog verder doorpraten met de initiatiefnemers van de info-avond.

**Sophie en Ronny heten u van harte welkom in *Bistro Den Bascuul*
Amand De Vosstraat, 9 te Eksaarde**

*Openingsuren : di, vr, zo van 10.30 u doorlopend tot 's avonds
ma ,wo, za van 12.00 u doorlopend tot 's avonds*

Donderdag : sluitingsdag (ook op woensdag tijdens wintermaanden).

*Je bent bewust met milieu, natuur, de klimaatopwarming of uw dierbare gezondheid bezig ? In *Bistro Den Bascuul* hoef je je ecologische gedrag niet te onderbreken. Integendeel, je kan bij ons schaamteloos genieten van de lekkerste smaken die de natuur ons te bieden heeft.*

De natjes :

- Een vijftal biologische gebrouwen **biertjes** w.o. Moïnette, Saison Dupont, La Trappe Puur en 'Gageleer' (Natuurpunt-bier)
- Zeer lekkere en uitsluitend biologische **wijnen** (rood, wit en rosé) net als onze bubbels : een Spaanse Cava en een Franse Crémant allen 'sommeliers'-gewijs geproefd en goedgekeurd.
- De **koffie** is van fair trade afkomst van het merk Miko met vers gemalen bonen en steeds vergezeld van fijne huismgemaakte gebakjes
- 'Time for **Tea**' : alles biologisch en met dezelfde metgezel.
- Om de wereld wakker te schudden presenteren we u graag het '**Worldshake**'fruitsap van Oxfam of laat u alcoholvrij eens gaan met onze '**Bionade**', de lekkerste limonade uit Bioland.

De droogjes :

- **Seizoensgewijs** is elk bord gearneerd met de lekkerste en vaak uit eigen regio geteelde groentjes afkomstig van dé pionier in onze streek Bioboerderij 't Uilenbos van Bé en Mich. En we vergeten vooral de 'vergeten groenten' niet (pastinaak, paarse bloemkolen, wortelpeterselie, ...)
- **Biologisch** fruit is ook de vaste partner van enkele van onze ijsgerechten, de smoothies en/of andere desserts
- Kan het dan ook anders dat onze dagelijks wisselende **vegetarische** en volwaardige dagschotel nu al een schot in de roos is en er steeds megafeestelijk uit ziet ...
- 'Lekker van bij ons èn bio' is ook onze leuze voor de keuze van het **vlees** (steaks, paardenworsten, stoverij, gehakt voor spaghetti, ...) Een bio-landbouwer uit het nabijge Wachtebeke en slagerij Meert uit Lokeren voorzien ons hiervan.
- Voor de keuze van **vis**, laten we ons vooral leiden door vissoorten die niet bedreigd of overbevist zijn. De op vel gebakken forel, het visstoofpotje, mossels à volonté zijn hierbij toch de eyecatchers.
- Liefhebbers van een **gastronomische** ervaring komen ook bij ons aan hun trekken met een maandelijks wisselende 4-gangen menu met telkens ook de keuze tussen vlees of vis aangepast aan het seizoen.

Dit en nog veel meer zorgt voor 'puur' genot in een sfeervol kader dat doet terugdenken aan een stationsomgeving van weleer. Denk ook aan de maandelijks gezellige en intieme live-concertjes.

Een Zuiders gericht en zonovergoten terras vlak naast het fiets- en wandelpad en deel uitmakend van het fietsknooppuntennetwerk zorgt ongetwijfeld voor een vakantiegevoel dicht bij huis. Vlakbij situeren zich ook de wandelroute Liniewegel in het natuurreservaat het Liniegebied, de Kruiskapel, Fondatie van Boudelo, Daknamse Meersen, maar ook het Molsbroek en provinciaal domein Puyenbroek liggen amper een boogschuit ver. Een gratis fietsoplaadpunt en een degelijke fietspomp zorgen voor nog meer fietsvreugde.

Info en reservatie: 0477 90 79 72 info@bistrodenbascuul.be of www.bistrodenbascuul.be

betaalde advertentie

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Donderdag 04 februari

Natuurpunt Scousele Infoavond over paddenoverzet Natuurpunt Scousele ism gemeentebestuur Temse, 20 uur Natuurhuis.

In 2016 zal de paddenoverzetactie van half februari tot eind maart weer op volle toeren draaien. Misschien heb jij ook wel zin om ons gemotiveerd team te versterken? Iedereen is welkom op de infoavond waar je alles te weten komt over de paddentrek, waar er wordt overgezet en hoe er gewerkt wordt.

Natuurhuis Kapelstraat 170A Steendorp. Meer info: [naatuurpuntscousele@gmail.com](mailto:natuurpuntscousele@gmail.com) of 0495 62 62 67

Zaterdag 06 februari

Polders van Groot-Kruike

Gratis kalenderwandelingen aangeboden door Waterwegen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiërgidsen. 14-16.00 u Bomengabarit : vertrek Museum De Schuur Lange Gaanweg 22 9150 Bazel

Meer info op : www.barbiërgidsen.be/index.php/maandelijkse-werf-wandelingen

Vzw Durme Bijeenkomst VVE WG Dagvlinders Afspraak: Om 13u15 in het bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren. Meer info: Sylvain Cuvelier, sylvain.cuvelier@telenet.be.

Donderdag 11 februari

Wase Imkersbond Lentevergadering en 'Wilgen zijn een zegen voor de bijen' spreker Guido Van De Putte, in Huize Steenstraete, Nieuwstraat 86 te Sint-Niklaas vanaf 20 uur

Zaterdag 13 februari

Velt Afhalen zadenbestelling van 10 tot 12u Watermolendreef 151 (autoboxen)

Natuurpunt Zuid-Waasland Algemene vergadering leder lid is van harte welkom op onze Algemene Statuair Ledenvergadering te Belsele om 14 u in de bovenzaal van de Wereldwinkel, Koutermolenstraat,8 te 9111 Belsele.

Agenda:

Welkom met een drankje.

Jaarverslag 2015 via computerpresentatie en goedkeuring van dit verslag.

Kasverslag en vraag ter goedkeuring ervan.

- Aanvaarding van nieuwe bestuursleden.
- Verkiezing en bevestiging bestuursmandaten.
- Aanduiding van de stemgerechtigde leden in de Algemene vergadering van Natuurpunt.
- Kijk op de komende jaarwerking.
- Natuurpunt CVN Regionale afdeling !
- Receptie.
- Wij hopen U talrijk te ontmoeten deze namiddag.
- Kandidaat nieuwe bestuursleden en voor het voorzitterschap kunnen zich vooraf melden via gustaaf.lerno@sky-net.be

Zondag 14 februari

Natuurpunt Scousele Watervogeltellingen Info : Gerry Heyrman 0498 57 72 24 of e-mail : gerry.heyрман1@telenet.be

JNM Durmeland

Combi met Land van Aalst (ini's en grote) Zin om nieuwe mensen te ontmoeten? Of om nog meer vrienden te maken? Of misschien wel gewoon om de Valentijn van je leven te vieren? Of misschien wil je gewoon slaapplaatsjes scoren voor andere JNM-feestjes die julie nog staan te wachten!? Dan moet je gewoonweg mee op deze superleuke Valentijn combi-activiteit met Land van Aalst. Wij hebben er alvast in in! Nu jullie nog!

Plaats van afspraak: Station van Lokeren
Van: 12u30 tot 19u30

Meebrengen: je tiptop in orde fiets, fluovestje, helm, drinken, een vieruurtje, regenkleid (indien nodig), je goede humeur en al je invrienden uit de afdeling!

Info: arjanschelfhout@telenet.be 0471/11.30.83
www.jnm.be/durmeland

Zaterdag 20 februari

Natuurpunt werkgroep NME Zuid-Waasland i.s.m. Wakona en de Uilenwerkgroep Waasland nodigen U uit op een

uilenwandeling

De Stad Sint-Niklaas verkoos de **kerkuil als dier van het jaar in 2015/2016**. Heeft u zin in een mysterieuze avondwandeling bij volle maan? Dan gaan we samen op zoek naar uilen in Belsele! We trekken onze wandelschoenen aan voor een +/- 4km lange tocht voor het determineren van nachtroefvogels. Met wat geluk horen en zien we Steenuil, Bosuil en Kerkuil.

Ga naar www.abllo.be en **KLIK voor meer info !!**

Waar en wanneer?

We verzamelen om 19u00 aan CC Buurthuis Sint-Job Kruisstraat 54, 9111 Belsele-Puivelde
We starten met een korte inleiding over uilen, gevolgd door een wandeling.

Het einde is voorzien rond 22u00.

Aansluitend wordt een receptie aangeboden door het stadsbestuur van Sint-Niklaas, met een lekker aangepast biertje (Steenuilke) op de kaart.

Deelname is gratis, **inschrijven is verplicht**.

Voorzie stevige schoenen,
een fluo-vestje en een bescheiden zaklamp.

Inschrijven verplicht en doe je online : klik hier.

<https://docs.google.com/forms/d/1AhuLzRn6Lpee-ij0LYC-hhiSzpQX8p5qZ6tVme19mKJU/viewform>

Je kan ook contact opnemen met Marc Smet:
marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com 03 778 16 18

Voor meer info over de activiteit zelf:

Eddy De Taey 0474 21 20 01 detaey@hotmail.com
Marc Aerts 0485 38 19 87 marc.aerts@telenet.be

JNM Durmeland Verloren Bosbosspel (piepers)

Waar denk jij aan als je het woord 'BOS' hoort? Bomen, takken, blaadjes, aarde, mos, vogels, eekhoorn, nootjes...

Maar natuurlijk ook spelen, ravotten en heel veel plezier maken. Kom dus zeker allemaal af om het mooiste bos van Lokeren (en omstreken :) onveilig te maken :)

We spreken af aan het kasteel in het Verloren Bos.

Plaats van afspraak: het kasteel van het Verloren Bos, Lokeren. Van: 14u tot: 17u

Meebrengen: speelkleden aandoen die tegen een bosspel kunnen, kledij aangepast aan het weer, koekje en/of drankje als vieruurtje...

Contact anna.coppieters@gmail.com, 0474/34.14.83

Dinsdag 23 februari

Vzw Durme Wilgenvlechtcurcus in de Eendenkooi

Tijdens deze workshop kom je te weten hoe je een 'wilglo' kan maken, of hoe je een wilgenvlechtwerk aanpakt. Na een korte theoretische inleiding in het bezoekerscentrum Donkmeer gaan we samen aan de slag op de unieke locatie in de Eendenkooi van Berlare.

Afspraak: om 9.00 uur in bezoekerscentrum Donkmeer, Donklaan 119a, 9290 Berlare. Einde voorzien om 16.00 uur. Prijs en info: Geen voorkennis nodig. Leden van vzw Durme betalen 45 euro. Inschrijven kan door contact op te nemen met Michaël Crapoen (donk@vzwdurme.be of 09 348 30 20) en na bevestiging over te schrijven op BE52 0012 2999 0009. Niet-leden kunnen voor 50 euro inschrijven via <http://inverde.be/cursus/1872>.

Zondag 28 februari

Velt Moestuinadvies aardappelen

Bib Sint Niklaas, H. Heymanplein

Heb je vragen over de tuin ? We proberen je te helpen

of spelen je vraag door aan een expert. Het wordt tijd om je aardappelen voor te kiemen. Hoe doe je dat en welke rassen kan ik best kiezen. Waarop letten bij de teelt ?

CVN Oude Durme-winterwandeling, 14u00 parking Palingshuis Waasmunster. Jeanpaul.debeleyr@hotmail.com, 052 462110 L

Vrijdag 04 maart

Natuurpunt Scousele Nacht van de steenuil

Vertrek 20 u Natuurhuis

Stevige stapshoenen, fluo-vestje en zaklamp.

Gegidste wandeling voor al wie meer wil weten over de steenuil. Bij windstil en open weer zullen we zeker zijn ije kreet kunnen horen en met wat geluk krijgen we hem ook nog te zien. Deze kleine uilensoort is te vinden in kleinschalig landschap waar knotwilgen, weilanden en oude boomgaarden aanwezig zijn.

Info : gerry.heyrman1@telenet.be 0498 57 72 24
Natuurhuis Kapelstraat 170A Steendorp

Zondag 6 maart

Polders van Groot-Kruibeke

Gratis kalenderwandelingen aangeboden door Waterwegen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiergidsen. 14.00 u Kruidige wandeling. Meer info op :

<http://www.barbiERGidsen.be/index.php/maandelijkswerf-wandelingen>

Velt Workshops voor kids

van 9u30 tot 12u30 op de esplanade voor de Bib , Sint Niklaas, H. Heymanplein

Workshops voor kinderen (tot 12 j)op de startdag van de Jeugdboekenweek

Bij ons kan je zelf een tuinkersmannetje maken of vul een wormenhuis (met echte wormen !). Voor de durvers : boetseer zelf zaadbommen en zorg voor voedsel voor bijen en vlinders. Gratis. Draag kledij die vuil mag worden.

Het volledige programma vind je binnenkort op <http://bib.sint-niklaas.be/activiteiten/agenda>

Ons Streven Zwerfvuilaactie

van 14u tot 17u : We werken dit jaar op twee locaties.

Ploeg 1: Roomacker en de Hofstraat. Afspraakplaats: Hoofdingang van Provincial domein Roomacker in de Hofstraat tegenover nr. 31 om 14u

Ploeg 2: de schorren ter hoogte van de sluis in de potpolder tot aan de Boelwerf. Afspraakplaats : Standbeeld Den Toeter aan het einde van de St.-Jozefstraat om 14u info gert.hoofman@hotmail.be

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

Gallowaygarantiewandeling.

De Gallowayrunderen die in het Heidebos leven maken hun eigen paadjes doorheen dit natuurgebied van 300 ha. Ze trekken regelmatig van de ene naar de andere

kant van het reservaat om te grazen en te vertoeven in de omgeving van één van de veedrinkpoelen. Zij gebruiken hiervoor telkens dezelfde paden die ze zelf creëren doorheen hei en bos. Voor één keer mogen wij van hun paden gebruik maken!

Marc, de Gallowaywatcher van Natuurpunt, zal de positie van de runderen doorgeven aan de gidsen zodat het een Gallowaygarantiewandeling zal worden. Gratis wandeling onder begeleiding van de beheerders van het Heidebos.

Afspraak: om 14.00u aan parking 1 van het Heidebos.
Info gert.du.cheyne@telenet.be 09/345.83.33,
danielheidebos@skynet.be 09/356.91.18

Donderdag 10 maart

Wase Imkersbond Hoe bijensterfte vermijden'
Voordracht door Ghislain De Roeck in Huize Steenstrate Sint-Niklaas vanaf 20uur

Vrijdag 11 en zaterdag 12 maart

Vzw Durme Sterrekijkdagen in het Molsbroek
Ben je benieuwd hoe Jupiter en zijn manen eruit zien door een telescoop? Kijk je met ons mee naar de vele kraters op de maan? Of speur je liever de Melkweg af naar gasnevels en sterrenhopen? Kom dan zeker even. Buiten op de dijk staan een aantal telescopen opgesteld. Daarmee zal bij helder weer naar diverse hemelobjecten gekeken worden, waaronder live webcamsbeelden van de planeet Jupiter. Verder verkennen we de hemel met het blote oog en wordt een rondleiding gegeven door de lentesterrenbeelden waarbij de helderste sterren benoemd worden.

Heb je thuis een verrekijker of een telescoop, breng hem dan gerust mee. Voor vragen kan je altijd terecht bij één van de leden van VVS Scheldeland.

Afspraak: vanaf 20 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren.

Meer info: Kurt Christiaens, 0477 58 13 21, kurt.christiaens1@telenet.be.

Bij bewolkt weer wordt binnen een vervangprogramma voorzien met een presentatie over de lentesterrenhemel.

Vrijdag 11 maart

Vzw Durme Nacht van de pad
De padden zijn wakker! In de schemer strompelen ze geuwend uit hun winterbed. Op de Nacht van de Pad maken we kennis met de wonderde wereld van de pad en andere amfibieën.

Jong en oud zijn welkom!
Afspraak: 19 uur aan Costa Zela, Dijkstraat in Zele.
Meer info: zie Paddenoverzetactie op pagina [XX].

Zaterdag 12 maart

Vzw Durme Bijeenkomst VVE WG Dagvlinders
Afspraak: Om 13u15 in het bezoekerscentrum Mols-

broek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren.
Meer info: Sylvain Cuvelier, sylvain.cuvelier@telenet.be.

JNM Durmeland Zwerfvuilactie (piepers, ini's en grote leden)

Vandaag gaan jong en oud, klein en groot, kortom iedereen de straat op om onze streek weer een beetje mooier te maken. Ook wij trekken er op uit! Met veel sfeer, vrienden en gelach! Plaats van afspraak: voor de trappen van het stadhuis van Lokeren

Van: 14u tot: 17u
Info : Femke Van de Velde femke_vdv@hotmail.com, 0491/18.66.30

Zondag 13 maart

Natuurpunt Scousele Watervogeltellingen
Info : Gerry Heyrman 0498 57 72 24 of e-mail : gerry.heyрман1@telenet.be

Wase Imkersbond Plantenruildag
Gratis uitdelen van planten en verkoop van bloemenzaden te Moerzeke(dorpsplein) vanaf 15 uur.

Zaterdag 19 maart

De uilenwerkgroep Waasland nodigt je uit voor een **steenuilenwandeling**

Zin in een mysterieuze avondwandeling bij bijna volle maan? Dan gaan we samen op zoek naar steenuilen in Daknam!

Op zaterdag 19 maart 2016 trekken we nog eens onze wandelschoenen aan voor een +/- 4km lange tocht voor het determineren van deze sympathieke nachtvogels. Met wat geluk horen en zien we een Steenuil, Bosuil en Kerkuil.

We verzamelen om 19u30 aan de Karibou, Pontweg 24 te Daknam. Het einde is voorzien rond 22u30.

Voorzie stevige schoenen, een fluo-vestje en een bescheiden zaklamp. Voor meer info :

Eddy De Taey 0479 28 73 84 detaey@hotmail.com
Marc Aerts 0485 38 19 87 marc.aerts@telenet.be

JNM Durmeland Vogelseizoen in Klerenknutselkamp
Kwiet kwiet kwiet! Ja ja, daar horen we al de eerste vogels kwetteren. We gaan nog eens op zoek naar vogels in ons geliefde Molsbroek. We gaan ze niet alleen bekijken en beluisteren, maar we gaan ze ook proberen maken! Hoe we dat gaan doen, ontdek je op deze activiteit!

Plaats van afspraak: bezoekerscentrum Molsbroek te Lokeren. Van: 14u tot: 17u

Meebrengen: verrekijker, vogelgids, oude witte t-shirt die beschilderd mag worden, drinkbus, vieruurtje, oude verfborstels

Contact: Milena Van Driessche (milena.vandriessche@gmail.com, 0478/89.95.35) en Seppe Van den Broele (vdnbrsep2@gmail.com)

Ga naar www.abllo.be en **KLIK** voor meer info !!

Zondag 20 maart

Natuurpunt Waasland Noord Scalluvia, Europese topnatuur aan de Schelde.

In het overstromingsgebied van Kruibeke, Bazel en Rulmonde gaan natuur en een veilige Schelde samen. Ondertussen naderen de natuurinrichtingswerken hun eindfase. Een afwisselend landschap van bos, vochtige weilanden, kreken, rietvelden en brede watergangen nodigt uit tot nader kennis te maken met het gebied. Deze prille lentewandeling voert ons langs de Barbierbeek en de Kruibeekse Kreek naar de Schelde. Vanop de dijk hebben we een mooi uitkijkpunt. Ideaal voor waarnemingen van een aantal interessante vogels. Langs de rand van de polder volgen we de Dweerse Gaanweg en komen zo bij een recent geopend wandelpad door een wild stukje natuur. Via de Bazelse Kreek gaat het dan terug naar ons vertrekpunt.

We komen samen aan het kerkhof van Bazel (ruime parking) in de Kemphoekstraat om 14 uur. Denk aan stevige wandelschoenen en vergeet zeker je verrekijker niet. Einde 17 uur.

CVN Waterwingebied, 14u00 Parking Vossenholkruispunt, Breedstraat/St.-Janssteenstraat Stekene. Mariadm80@hotmail.com, 03 7795977. L

Zaterdag 26 maart

JNM Durmeland Vage natuurstudie

Natuurstudie. Sommigen krijgen al rillingen wanneer ze het horen. Milieu is toch veel cooler! En bij beheerwerken kan je tenminste nog stoer doen! Niets is minder waar: natuurstudie is minstens even cool, stoer en bij momenten echt nog beestig. Wanneer je bijvoorbeeld vlinder probeert te vangen (met zachte hand, uiteraard), of vogelende vogels staat te bespieden. Klinkt dat vreemd in je oren? Of heb je nog eens nood aan een goede natuurstudie-activiteit? In beide gevallen: deze activiteit heeft alles wat je wil! Basisnatuurstudie, of tijd om eens echt hard te gaan. En dat met de zotste beesten van allemaal: je mede-Durmies!

We gaan onze grenzen eens verkennen, en een hoekje bezetten dat sinds kort van ons is: de Vaag in Waasmunster. Gevangen tussen snelweg en villa's, gaan we kijken wat zich daar allemaal verstoert (of, als het een boom is: andere dingen achter zich verstoert). Dat gaan we zelfs niet alleen doen, want onze burens van Waasland zullen er ook bij zijn. Kortom, genoeg redenen om deze activiteit niet te missen!

Plaats van afspraak: de hoofdingang van Hoogland, Oude Heerweg te Lokeren. Van: 13u45 tot: 17u30

Meebrengen: fiets die in orde is, fietshelm, zaklamp, natuurstudiemateriaal

Contactpersonen: Jorn Van de Velde (jorn.vandavelde@gmail.com, 0493/02.96.97) en Zeger Van den Broeie (zeger.vandebroeie@ugent.be, 0497/14.83.40)

Maandag 28 maart

Ons Streven Scheldehappening wandeling Klei en vallei Tielrodeveer einde St. Jozefstraat, 14.15 uur, marc.lamont@belgacom.net, 03 7780315. L

Zondag 3 april

Polders van Groot-Kruibeke

Gratis kalenderwandelingen aangeboden door Waterwegen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiergidsen. 14.00 u Rondom de Kruibeekse kreek

Meer info op :

<http://www.barbieregidsen.be/index.php/maandelijkse-werf-wandelingen>

CVN Hof ter Saksen, 14u00 Schuilhuis in het park, Zandstraat Beveren, chrisisa@skynet.be, 03 7757479 L/*

Zaterdag 9 april

JNM Durmeland Potluckpicknick - waarnemingen-activiteit (grote leden)

Tijd om onszelf als grote leden eens te verwennen! We houden een potluck-picknick en gaan aan diehard natuurstudie doen ter voorbereiding van de waarnemingencontest! We spreken af daar waar de Durme de Moervaart wordt in Eksaarde (Spletterenbrug)

Van: 13u tot 17u

Meebrengen: fiets die in orde is (!), lekker eten (jummy in your tummy) om te delen met iedereen (potluck), drinkbus, veldgidsen, verrekijker, loupepotjes, vlindernetjes... (natuurstudiemateriaal allerlei).

Contactpersonen: Tom Michels 0497/80.74.04

en milena.vandriessche@gmail.com, 0478/83.95.35

Zondag 10 april

CVN Daknamse meersen, 14u00 kerkje Daknam, lou.roelandt@scarlet.be, 0494 826326. L

Oost-Sivepolder, 14u30 Steenbakkerij Warandestraat, Steendorp, 0473 726615.

nine_vanhoyweghen@gmail.com, L

Stroppers St.Gillis-Waas, 10u00 't Kalf parking kruispunt Stroppersstraat-Zavelstraat, 03 7070050 ericenkarien@hotmail.com,

Donderdag 14 april

Wase Imkersbond

Varroabestrijding 'Terug naar kleine cellen'

Voordracht door Gooris Eric, in Huize Steenstraete te Sint-Niklaas van 20 uur

Natuurpunt Scousele ism gemeentebestuur Temse

Eindevaluatie paddenoverzet

20 u Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Zaterdag 16 april

Ons Streven + CVN wandeling Bron en Broek

Kerk Elversele, Dorpstraat 62 14.15 uur,
marc.lamont@belgacom.net, 03 7780315

Zondag 17 april

Natuurpunt Waasland Noord

Kennismaking met de Groene Putte en het Speelhof. We starten de wandeling met een bezoek aan de nieuwe aanwinst van Natuurpunt Waasland Noord in Stekene, de Groene Putte. Deze voormalige stortplaats van bouwafval krijgt een nieuwe bestemming nl. een publiek toegankelijk bos en speelbos. Daarna trekken we naar een andere, onbekende parel, het sinds 1986 beheerde Speelhofreservaat en de recente uitbreidingen. Conservator Franki Saman en Jan Dhollander zullen deze excursie begeleiden.

Samenkomst om 14 u aan het kruispunt van de Lange Dweersstraat en de Vogelzangstraat bij Nieuwdorp (richting Koewacht) met stevig waterdicht schoeisel.
Info: jan@panneweel.be of 03 7706426

CVN Lentewandeling, 9u00 Kerk Kastel. koende-
budt@hotmail.com, 0474 912499 S

Zaterdag 23 april

Ons Streven Leren van Elkaar
Kerk Elversele 9.30 uur

Zondag 24 april

Ons Streven + CVN Kabouter- en Erfgoedwandeling Plaats van afspraak: standbeeld Den toeter, einde Sint-Jozefstraat te Tielrode. om 14 uur - einde 16 uur, Kabouterwandeling in Tielrode en de Durmetuin Deze activiteit is uitsluitend voor kinderen jonger dan 12. Met de kindjes gaan we in het dorp op zoek naar Tielroodse rituelen en in de Durmetuin welke bomen bij rituelen in het verleden werden gebruikt. De kinderen worden begeleid door gidsen, terwijl er voor de mama's en papa's een "ouderopvang" is.
Info : marc.lamont@belgacom.net, 03 7780315

CVN Steengelaag Voorjaarswandeling, 14u00 parking Roosenbergabdij, Waasmunster. Jeanpaul.debe-
leyn@hotmail.com, 0352 462110 L

Roomackerwandeling, 14u15 hoofdhek Room-
acker, Hofstraat Tielrode, marc.lamont@belgacom.net,
03 7780315 L

**Natuurpunt Waasland (Zuid en Noord)
VLAAMSE ARDENNENDAG**

Naar jaarlijkse gewoonte trekken we op 24 april naar de Vlaamse Ardennen. Prachtige voorjaarsbloeiers zullen dan de bossen sieren. **Zie verder : kalender info**

Zondag 1 mei

Vriendenkring Panneweel Eerste Open Schuurdag.

We verwachten je ook dit jaar terug in het Natuurhuis Panneweel voor een lentedag vol activiteit. De poorten van ons natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk gaan traditiegetrouw om 14 uur open en dit tot 17 uur. Om 14u30 start er voor de liefhebbers een natuurwandeling in de omgeving. Op het erf zijn er activiteiten voor gezinnen met kinderen voorzien. Zij kunnen samen met onze natuurgidsen de beestjes in sloot en plas onderzoeken. Verder kan je wandelen in de boomgaard, genieten van een drankje en een stukje taart op het gelegenheidsterras onder de perelaar en eens langs lopen bij de stand van onze Panneweel werkgroep 'Creatief voor de natuur'.

Maandag 2 en dinsdag 3 mei

Ons Streven Natuurschooldagen

Vrijdag 6, zaterdag 7 en zondag 8 mei

Velt Tuindagen van Beervelde

Park Van Beervelde van 10 tot 18u
Beerveldedorp 756, 9080 Beervelde
tuinbeurs met thema :La vie en rose
Al van oudsher en in alle culturen is de mens op zoek naar middeltjes om zijn liefdesleven wat rooskleuriger te maken. Ook in de tuin groeien aphrodisiaca. Mythe of werkelijkheid ? Velt zocht het voor u uit.
Inkom 12€ online : 10€

Zondag 8 mei

Natuurpunt Zuid-Waasland
Vogeluitstap Schulensbroek info volgt later

Vrijdag 20mei

Ons Streven Leren van Elkaar
Kerk Elversele, 19 uur

Zondag 22 mei

Velt Moestuinadvies in de Bibliotheek van Sint Niklaas, H. Heymanplein
Heb je vragen over de tuin ? We proberen je te helpen of spelen je vraag door aan een expert. Pepers? Voor de meeste Europeanen zijn ze snel veel te pikant. Zuid-Amerikanen en Aziaten hebben het dan liever zo heet mogelijk. Wat is nu de pikantste peper ter wereld en hoe wordt dat gemeten ? Is pepers eten wel gezond en hoe kan je ze hier kweken ?

Zondag 2 juli

Natuurpunt Zuid-Waasland 'Op zoek naar insecten in en rond De Vaag' met René Plétinck
14.00u parking over Roosenbergrestaurant Patotterijstraat 1 Waasmunster. Einde ongeveer 17.00u
Meebrengen : eventueel insectengids, vlindernet, potloupes, ...

CURSUS SPORENZOEKEN

Natuurpunt Scousele

Theorie do 21/04 en 28/04 19.30 u tot 22 u
 Praktijk za 07/05 en 14/05 09.00 tot 12 uur.
 Dirk Van Der Meiren legt ons in geuren, kleuren en vormen uit hoe we sporen kunnen vinden. Waar we op moeten letten. hoe we een landschap kunnen interpreteren. Welke sporen we waar kunnen verwachten...
 Natuurhuis Kapelstraat 170A Steendorp.
 Inschrijven en info : Nine.vanhoyweghen@gmail.com
 0473 72 66 15

Natuurpunt-CVN leden 20 euro Niet-leden 30 euro
 Beperkt aantal deelnemers.

DAGEN ZONDER VLEES IS IN AANTOCHT

Op 20 januari kondigde Alexia Leysen van EVA met veel trots de vijfde editie van Dagen Zonder Vlees aan. Dit jaar gaat die op **10 februari van start** en is het een speciale editie. Je kunt extra uitdagingen aangaan én het Dagen Zonder Vlees kookboek, waar EVA aan meewerkte, is een feit. Meedoen aan Dagen Zonder Vlees hoeft dus niet te betekenen dat je nu 40 dagen moet vasten. Integendeel, het kunnen 40 dagen worden vol culinaire ontdekkingen en leuke momenten. EVA helpt je graag om er 40 lekkere dagen van te maken. Net zoals vorig jaar, kun je lid worden van de EVA groep op de website van Dagen Zonder Vlees, om samen onze ecologische voetafdruk te verkleinen.
<http://mijn.evavzw.be/civicrm/mailling/view?reset=1&id=261>

PADDENOVERZETACTIE Ons Streven

Februari-maart: Paddenoverzetactie in de Kerkstraat in Tielrode. Een gemeentelijke activiteit gedragen door leden van Ons streven. Info astrid.martens@telenet.be of christophe@optimalog.be

ZOEKERTJE

Natuurpunt Scousele

Vrouw/man met emmer zoekt man /vrouw met zaklamp om samen af en toe padden over te zetten van half februari tot half maart. Leeftijd en uiterlijk niet van belang (we lopen in 't donker).

Plaats : Scouselestraat en/of Hollebeek/Schauselhoekstraat

Info 0495 62 62 67 Natuurpuntscousele@gmail.com

Eerste afspraak : Info-avond voor alle geïnteresseerden

In samenwerking met

de gemeente Temse

donderdag 4 febr

2016 om 20 u

Natuurhuis Roomkouter

Kapelstraat 170

A Steendorp

POLDERS GROOT-KRUIBEKE

Gratis kalenderwandelingen aangeboden door Waterwegen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiërgidsen. Meer info op

<http://www.barbiërgidsen.be/index.php/maandelijkse-werf-wandelingen>

Zaterdag 06 februari 16.00 u Bomengabarit vertrek Museum De Schuur Lange Gaanweg 22 Bazel

Zondag 06 maart 14.00 u Kruidige wandeling

Zondag 03 april 14.00 u Rondom Kruibeekse kreek

Openingsuren van het secretariaat van **ABLO**zw:

ablo.waas@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 18u

Dinsdag: tussen 14u en 18u

woensdag: tussen 14u en 18u

Donderdag tussen 14u en 18u

Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren van het secretariaat van

't groene waasland:

groene.waasland@gmail.com of 03/775 1931

Maandag tussen 14u en 18u

Dinsdag tussen 14u en 18u

Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

VLAAMSE ARDENNENDAG

Natuurpunt Waasland (Zuid en Noord)

Naar jaarlijkse gewoonte trekken we op 24 april naar de Vlaamse Ardennen. Prachtige voorjaarsbloeiers zullen dan de bossen sieren.

In de voormiddag wandelen we in Schorisse, deelgemeente van Maarkedal. Het Bos Ter Rijst is een niet te missen parel van onze Vlaamse Ardennen. We bewonderen er het blauwpaars tapijt van boshyacint en misschien zijn nog enkele witte hoofdjes van bosanemoon te zien.

Het beukenbos situeert zich op de Oostflank van de bovenloop van de Molenbeek die gevoed wordt met water uit bronnetjes in het bos. Allicht is goudveil van de partij. Gewone els, zwarte els en hazelaar flankeren daar de vochtige plekken. Beuk wordt op die plaatsen eerder geweerd om de kans te geven aan bittere veldkers en reuzenpaardenstaart.

In het bos komt ook wilde narcis en paarse schubwortel voor.

Bos Ter Rijst dankt zijn naam aan het vroegere kappen van jonge houtige opslag dat samengebonden werd tot bussels, rijshout genoemd.

Het Agentschap voor Natuur en Bos houdt op verschillende plaatsen in het bos deze beheersvorm van

weleer in stand. Dit creëert licht en ruimte in het bos, meteen goed nieuws voor vogels als zwartkop en nachtegaal maar ook vlinders profiteren hiervan.

Na ondergedompeld te zijn in deze natuurpracht picknicken we op de middag in Ronse in het CC De Ververij. Daar zijn allerlei infostands.

Wie wil kan er een hapje eten en uiteraard is er ook drank te verkrijgen. Zeker aan te prijzen zijn de gekende mattentaarten.

Na de middag kan je met ons terug meewandelen of ter plekke blijven. Er worden heel wat activiteiten en workshops georganiseerd. Kijk op info@vlaamsearden-nendag.be

Wie kiest voor de wandeling wordt met een pendelbus naar het Muziekbos gebracht. Daar wordt aandacht besteed aan het omvormingsbeheer naar een heischraal grasland met o.a. Gaspeldoorn. Er bevindt zich ook een tumulus uit het bronzen tijdperk. Daarna stappen we zo'n 5-6 km terug langs trage wegen, een landschapswandeling met nog een paar duidelijke sporen van verglijdingen zoals die veel voorkomen in de Vlaamse Ardennen. We komen ook langs de Brembosmolen. Allicht sluiten we daar dan nog af met een stevige Ename, Gageleer of één of ander lekker biertje.

PRAKTISCH

Afspraak:

- 7.45u aan Syntra Sint Niklaas voor kostendelend autorijden, €1/25km.

- 9.00u start wandeling kerk Schorisse

Gidsen: André Wandels en Filip Keirse

Meenemen:

- picknick en goede wandelschoenen.
- Eventueel laarzen bij regenweer!

Vragen?

- Christel Strybos christelstrybos@hotmail.com of 052. 46.00.58

- Inschrijven op voorhand is niet nodig.

Natuurpunt CVN
Leren zit in onze natuur

WAKONA
Wassing loopje voor natuurstrategie

LIBELLENCURSUS

Natuurpunt CVN en Wakona
i.s.m. de libellenwerkgroep Waasland

MEI - AUGUSTUS 2016

twee theorielessen en twee praktijkstappen
één praktijkles libellenhuidjes

foto Dirk Van den Berghe

(foto Dirk Van den Berghe)

INFO

Libellen zijn dé luchtacrobaten onder de insecten. Zodra het zonnetje verschijnt kan je niet naast deze prachtige gekleurde diertjes kijken. De Vlaamse libellenfauna telt een 60-tal soorten. Welke is jouw favoriet? De metaalglanzend-groene Houtpantserjuffer, de vuurrood gekleurde Koraaljuffer of de hemelsblauwe Grote keizerlibel? Tijdens deze cursus leren we de verschillende families en de voornaamste soorten herkennen aan de hand van dia's. We besteden eveneens aandacht aan de lichaamsbouw (met nadruk op de kenmerken die van belang zijn voor determinatie), leefgebieden, de ontwikkeling van eitje tot volwassen dier, ...

De theorielessen worden gegeven door Joeri Cortens, educatief medewerker bij Natuurpunt CVN. De praktijklessen worden begeleid door de 'libellenwerkgroep Waasland'. De les 'libellenlarvenhuidjes' wordt begeleid door Brigitte Van Passel. Over die les 'libellenlarvenhuidjes' geven we graag nog volgende info mee :

Libellen brengen het grootste gedeelte van hun levenscyclus als larve door onder water. Nadat de larven volgroeid zijn, vindt het uitsluipen tot imago plaats. De larvenhuidjes blijven achter in de oeverzone en kunnen verzameld worden. Nadien kan je ze tot op soort determineren.

foto Erwin Slagmulders

PRAKTISCH

Theorie (telkens om 19.30u) :

- * **11 mei**
- * **18 mei**
- * **25 mei** libellenlarvenhuidjes determineren

In cultuurlokaal 'De Kouter' (voormalige jongensschool), Koutermolenstraat 8b, 9111 Belsele
www.sint-niklaas.be/adres/cultuurzaal-de-kouter
Vlot bereikbaar zowel met de bus als met de trein.

Praktijk :

Je kan naar keuze een ganse dag meevolgen, of één van beide dagdelen.

11 juni :

- * Stropersbos: Afspraak om 10 uur aan de parking ingang Fort St-Jan, rechtover gereedschappen Donckers, Stropersstraat 73, Stekene.
- * Picknick in Natuurhuis Panneweel - lunchpakket meebrengen, drank ter plaatse te verkrijgen.
- * Kregen van Saleghem: Afspraak om 14 uur aan Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Meerdonk

6 augustus:

- * Hamputten: Afspraak om 10 uur ter hoogte van Del-Mare vzw, Hamstraat 1, Waasmunster.
- * 's Middags kunnen we onze picknick verorberen op het terras van den Reynaert op het dorpsplein van Daknam, mits afname van een drankje.
- * Daknamse Meersen: Afspraak 14 uur Kerk van Daknam, Daknam-dorp, Lokeren

INSCHRIJVEN

Inschrijven doe je door het online-formulier in te vullen:
<https://docs.google.com/forms/d/1PbcKbSSOyFBtWpi64V1KmRc2Mip7S8P8x5HqM-v6l0c/viewform>
Je kan ook contact opnemen met Marc Smet 03/778 16 18:
marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com

Daarna stort je 25 euro (ledenprijs) of 35 euro (niet-leden) op het rekeningnummer van Natuurpunt Zuid-Waasland, met vermelding 'libellencursus'. Dat nummer is: BE04 8804 7094 3131.

Voor meer info over de cursus zelf :

- * Brigitte Van Passel +32 475 99 99 87
- * brigitte.van.passel1@telenet.be

ROOFVOGELCURSUS

Natuurpunt CVN WAKONA
NME NP Zuid-Waasland
 organiseren een ROOFVOGELCURSUS
MAART-APRIL 2016
 vier theorielessen
 twee praktijkuitstappen

INFO

Onze afdeling organiseert reeds vele jaren een grote, uitgebreide vogelcursus. De vraag om hierop een vervolg in de vorm van een verdiepingscursus te organiseren is groot.
 Tijdens deze cursus, waarbij de theorielessen gegeven worden door Koen Leysen (medewerker van Natuurpunt CVN), gaan we uitgebreid in op het leven van onze gevederde vrienden met de scherpe bek. Let wel : de inschrijvingen worden beperkt tot 35 deelnemers !
 Koen maakt ons wegwijs in de ecologie van deze tot de verbeelding sprekende vogels en geeft ons tips om deze vogels beter te kunnen determineren. Enige voorkennis is vereist.

PRAKTISCH

Theorie

- * 1 - 8 - 15 en 22 maart 2016
- o In cultuurlokaal 'De Kouter' (voormalige jongensschool) <http://www.sint-niklaas.be/adres/cultuurzaal-de-kouter>
- * Koutermolenstraat 8b, 9111 Belsele
- * Vlot bereikbaar zowel met de bus als met de trein.
- o Telkens van 19.30u tot 22.30u.

Praktijk :

- * 20 maart 2016 in de omgeving van Saeftinghe :
  - o Ofwel : vertrek om 7.15u aan de parking van Syntra
  - * Heimolenstraat 69 te Sint-Niklaas
  - * We rijden autodelend naar Doel.
  - o Ofwel : vertrek om 8.00u op de parking van het bezoekerscentrum in Emmadorp.
  - * We rijden vandaar autodelend naar de observa-

- tieposten.
- * 16 april 2016 in de omgeving van Kieldrecht, Doel en Prosperpolder
  - o Ofwel vertrek om 7.30u aan de parking van Syntra.
  - o Ofwel om 8.00u aan de Schoorstraat in Verrebroek (net na de afrit van de expresweg [E34])
  - * We rijden autodelend naar de observatieposten.
  - * Einde voorzien telkens rond 12.30u.

INSCHRIJVEN

Inschrijven doe je door het online-formulier in te vullen <https://docs.google.com/forms/d/1m1fwwDrpXjyJx9Ug2RA2NbnsGanahhY5cNj3JyY04/viewform>.
 Je kan ook contact opnemen met
 Marc Smet : 03 778 16 18
marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com

Daarna stort je 30 euro (ledenprijs) of 40 euro (niet-leden) op het rekeningnummer van Natuurpunt Zuid-Waasland, met vermelding 'roofvogelcursus'. Dat nummer is: BE04 8804 7094 3131.

Voor meer info over de cursus zelf :
 * Johan Vercauteren +32 474 71 51 20
 * vercauteren.du.jardin@gmail.com

(foto's Lutske De Jong en Erwin Slagmulders)

BESTE NMBS

Beste NMBS, Beste Heer Cornu, Maak van één van de sterkste producten van de NMBS, de Go Pass en de Rail Pass, een écht alternatief voor de auto.

Rail Pass en Go Pass : Absurdistan bij de NMBS.

DEEL 1. Sint-Niklaas-Brugge-Sint-Niklaas

Herfstvakantie ! Tijd voor een bezoekje aan Brugge om onder meer de schitterende 'Body worlds' tentoonstelling te bezoeken met twee van onze tienerdochters. En bij ons blijft de auto zo vaak mogelijk thuis, we leven zo klimaatbewust als mogelijk. Kan ook moeilijk anders als je zoals ik, al 30 jaar lesgeeft over klimaatverandering en je kinderen wat wil meegeven ... Op 5 november 2015 nemen we dus de trein: twee Go-Pass lijntjes ingevuld voor de kinderen (€ 10,2). Mijn vrouw heeft een jaarabonnement van Sint-Niklaas tot Gent, dus voor haar een ticket (grote gezinnen) van Gent naar Brugge(€ 3,70) en voor mijn een Rail Pass lijntje ingevuld (€ 7,6).

De totale prijs van Sint-Niklaas naar Brugge met ons vieren is slechts € 21,50. Dat vinden we héél billijk, de prijs is zeker niet duurder dan met zijn vieren de auto in van Sint-Niklaas naar Brugge, de heenreis verloopt feilloos. Het verblijf in Brugge is tof, we genieten ervan (het is de warmste herfstvakantie sedert de waarnemingen begonnen in 1833).

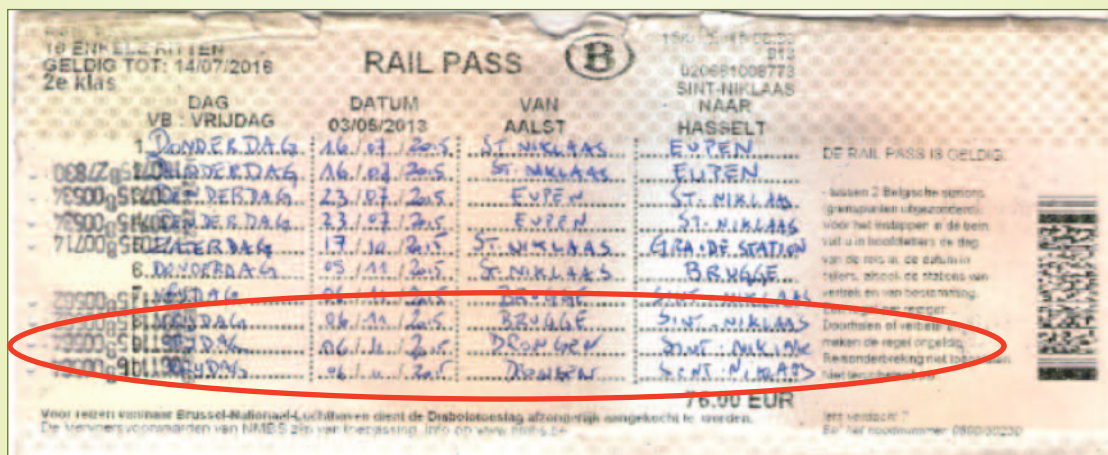
Na een overnachting in Brugge, reizen we op 6 november 2015 terug met de stoptrein van 12u35 (L562), want we willen van de gelegenheid gebruiken om in Drongen langs te gaan bij een vriendin, die daar vlakbij het station is gaan wonen. We bewonderen haar nieuwe huis en om 15u08 neem ik alvast met één van mijn dochters de trein L564 verder naar huis, allebei op mijn Rail Pass. Met 18 minuten vertraging stappen we in Drongen op deze trein, de conducteur komt langs en zegt dat we géén geldig

vervoerbewijs hebben naar Sint-Niklaas, omdat we - onwaarschijnlijk!!- onze reis hebben onderbroken in Drongen. Allebei een boete/toeslag ofwel een minnelijke schikking: meteen nog twee Rail Pass lijntjes invullen van Drongen naar Sint-Niklaas (extra kostprijs € 15,2). Snel vullen we in, want in Gent Sint-Pieters (na 5 minuten) moeten we overstappen op de trein naar Sint-Niklaas.

Ik bel mijn vrouw (zij zou in Drongen de trein L565 nemen van 16u08) en ik waarschuw ze: voor onze tweede dochter raad ik haar aan om bij de automaat een ticket te kopen van Drongen naar Gent (zij zelf heeft een abonnement van zone Gent, station Drongen blijkt daartoe te behoren). Zij gaat naar de automaat en tikt eerst 'grote gezinnen' in en tracht dan een ticket van Drongen naar Gent los te krijgen, keer op keer weigert de automaat, ze kan het ticket niet verkrijgen. Het blijkt onmogelijk om Gent als bestemming in te tikken. De trein komt aan, de conducteur is onverbiddelijk: mijn vrouw blijkt in orde(abonnement), maar mijn dochter (met ingevulde Go-Pass naar Sint-Niklaas !) krijgt een boete ticket van Gent (Drongen) naar Gent Sint-Pieters te betalen van € 9,00 (!!). U mocht de reis niet onderbreken, jongedame !

Wij zien de trein echter als alternatief voor de auto. Mijn vrouw en dochter wilden namelijk van de gelegenheid gebruik maken om ook nog enkele boodschappen te doen in de Gentse Decathlon. Ze onderbreken de treinreis opnieuw in Gent-Dampoort, huren een NMBS-blue-bike en fietsen naar de Decathlon (ja, we zijn echt consequente klimaatbeschermers).

Aan het loket Gent Dampoort levert de loketbediende een verklaring voor de weigering van de automaat in Drongen: ik vermoed, zegt hij, dat de grote gezinnskorting niet van tel is op het traject van Drongen naar Gent-Sint Pieters. Daarom verschijnt Gent niet op het scherm en kan je dat ticket niet afdrukken. U kan dat als reiziger natuurlijk niet weten, zegt hij. Vul maar

t. groene waasland januari 2016 nr 194

een gepeperde klachtenbrief in, raadt hij mijn vrouw aan; ze moeten nog wat méér bezuinigen op personeel in de stations en dan op de trein repressie voeren ! Hij was echt kwaad op het eigen NMBS-beleid. En voegde hij er nog aan toe, het is ook voor ons een raadsel waarom je met die Rail en Go-Passen de reis niet mag onderbreken... . Enfin, na de boodschappen

zijn vrouw en dochter probleemloos terug op de trein gestapt naar Sint-Niklaas. Geen boete meer, hoewel onderbreken in Gent-Dampoort dus blijkbaar ook niet mag...

Totale prijs voor de terugreis met zijn vieren uit Brugge : € 24,00 + boetes: € 9,00 + € 15,20 = € 48,20 (jaja, bijna 2000 Belgische franken). Dat is méér dan het dubbel van de heenreis. Eigen schuld, dikke bult: we hadden maar de treinreis niet moeten onderbreken ! Volgende keer dus met de auto naar Brugge, kunnen we de reis onderbreken waar we willen...

DEEL 2. Sint-Niklaas-Graide -Sint-Niklaas

Op 10 november 2015 , na 2 lezingen in Gent over klimaatverandering, haalde ik in Gent Sint-Pieters de trein van 15u23 (IC514) naar Brussel. Ik wilde naar mijn broer reizen in de Ardennen en doe dat principieel met de trein. Ik vulde netjes de Rail Pass in: Gent-Graide station (op de lijn van Dinant naar Bertrix). Ik haalde in Brussel-Zuid nog de trein (P8601) van 16u09 richting Arlon. Bij aankomst in Namen had deze trein helaas 40 minuten vertraging door remproblemen onderweg. In Namen was mijn aansluiting van 17u52 (L6067) natuurlijk al vertrokken. Ik heb dan in Namen mijn reis maar onderbroken -gedwongen door de NMBS- het was trouwens dringend tijd om iets te eten, ik was al 3 uren onderweg. Gelukkig was er nog een P trein (8662) van Namen via Dinant, zodat ik uiteindelijk 'maar' met een vertraging van 1 uur en 10 minuten aankwam in Graide station om 20u15. Ik was bijna 5 uren onderweg ! Gelukkig kon ik de reis - deze keer - gedwongen- onderbreken in Namen om iets te eten. (Google maps geeft 193 km

aan Gent/Graide in 2 uur tijd te rijden per auto) Op 12 november 2015 keerde ik terug, ik vulde netjes de Rail Pass in van Graide Station naar Sint-Niklaas en nam de trein van 9u52 (L6081) naar Namen waar we stipt aankwamen om 11u08. Keurig op tijd om de aansluiting van 11u14 (IC2132) naar Brussel te halen. Maar helaas: 16 minuten vertraging. Geen nood, de dienstregelingen zijn tegenwoordig zo veel te ruim bemeten dat de trein perfect op tijd in Brussel-Centraal arriveerde. Op tijd dus om de vergadering bij de Koning Boudewijn stichting van 13u00 gemakkelijk te halen, waarvoor ik deze keer mijn treinreis onderbrak. Om 15u22 nam ik dan verder de trein IC3213 uit Brussel naar Sint-Niklaas.

De conducteur glimlachte toen ik hem zélf vertelde dat ik mijn reis in Brussel Centraal had onderbroken. Mijnheer zei hij, dat kunnen wij nooit controleren, terwijl hij vriendelijk vaststelde dat mijn Rail Pass al was geknipt op één van de vorige treinen ! Tja, Brussel is blijkbaar Drogenen niet .....

Beste NMBS, geachte heer Cornu,

Beste NMBS, Geachte heer Cornu, Rail Passen en Go-Passen worden uiteraard gebruikt voor langere afstanden, dan wil een mens de reis al wel eens onderbreken, al was het maar om iets te kunnen eten. Het is al vele jaren onmogelijk om op de trein zelf nog eten of drank te kopen aan de in de trein voorbij komende minibars. Die zijn al lang afgeschaft: bezuinigen weet je wel ! Zeker nu alle trajecten aanzienlijk meer tijd nemen dan vorige jaren, wordt dat echt een probleem.

En ja, het blijkt in kleine lettertjes zelfs op de Passen gedrukt te staan, je mag de treinreis niet onderbreken. Hoe absurd. Hoe kan de trein op die starre wijze een écht alternatief zijn voor de flexibele auto. Wat is het probleem , beste NMBS, beste heer Cornu, als een reiziger betaalt voor een traject op een bepaalde dag, van Brugge of Graide naar Sint-Niklaas, en dat traject met onderbrekingen ook netjes op die dag aflegt ? Onderbrekingen uit eigen wil of opgelegd door vertragingen van de NMBS zelf .....

Wil men van de trein een echt alternatief maken voor de auto, dient deze absurde regel onmiddellijk te worden geschrapt. Zo wordt één van de sterkste producten van de NMBS, de Go Pass en de Rail Pass, écht zo flexibel als de auto. Ons klimaat zal de NMBS dankbaar zijn.

*Erik ROMBAUT en familie,
nog steeds fans van de NMBS.*

NATUURPUNT ZUID-WAASLAND, MEER DAN EEN NIEUWSBRIEF ALLEEN !

Ben jij een Natuurpunter die geen enkele activiteit wil missen en die bovendien op de hoogte wil blijven van wat er reilt en zeilt in onze afdeling Zuid-Waasland? Of ben je helemaal geen lid maar ben je wel geïnteresseerd aan wat Natuurpunt zoal doet? Kijk dan zeker online naar wat we aanbieden.

Onze afdeling is helemaal mee met de moderne media en daardoor kun je ook op digitale wijze op de hoogte blijven van onze activiteiten.

1. Bekijk zeker de website : www.natuurpunt-zuid-waasland.be/

2. Of bezoek onze facebookpagina : <https://www.facebook.com/npzuidwaas>

3. Je kan inschrijven voor een driemaandelijks digitaal natuurbericht met al onze activiteiten : mail naar vercauteren.du.jardin@gmail.com en wij voegen je toe aan onze bestanden !

4. De waarnemingen die we op onze uitstappen doen kan je volgen/nalezen via

- www.waarnemingen.be
- Klik door naar : overzichten > gebruikers > nmezuidwaasland

5. Ook via de site van onze nationale koepel kan je ons volgen :

- www.natuurpunt.be
- Klik door naar (onderaan) : afdelingen/werkgroepen

6. Via Wakona, de Wase Koepel voor natuurstudie, kan je ook heel wat nieuws over onze afdeling lezen, zeker wanneer het met natuurstudie te maken heeft ! www.wakona.be

Je merkt : NP Zuid Waasland, meer dan een nieuwsbrief alleen !

natuurpunt
Zuid-Waasland

WAKONA
Wase koepel voor natuurstudie

Waarnemingen.be

Invoeren - Waarnemingen -

verenigingsleven

WINTERPERIODE, DENK NU AAN NESTKASTEN VOOR UW TUINVOGELS

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede verkoopt diverse duurzame nestkasten waar zowel tuinvogels als mensen beter van worden.

Het hout, dikte 22mm, van de nestkasten is Noors grenen dat onbehandeld is en het FSC of PEFC label draagt. Voor de bescherming, die de nestkasten hebben meegekregen na samenbouw, werd natuurverf van Aquamarijn of de Taninbeits op waterbasis van Galtane gebruikt.

Per aankoop gratis volgende folders: Waar best de nestkast ophangen, Wintervoeding voor de tuinvogels en de nieuwe Heidebosfolder.

Alle nestkasten voor Roodborst, Pimpelmees, Koolmees, Winterkoning, Ringmus en Boomklever aan € 14 stuk.

Info en bestellen: Mia Van Streydonck, 0474/435 789 na 17.00u; vsimia@hotmail.com

illustratie bij artikel van p27 —>>

Overzicht van leningen en uitgifte van aandelen en obligaties voor fossiele brandstoffen en hernieuwbare energie (in miljoen dollar, 2009-2014)

Financiële instelling	Land	Fossiele brandstoffen	Hernieuwbare energie	Aandeel fossiele brandstoffen*
BNP Paribas	Frankrijk	56,687	6,232	90%
Deutsche Bank	Duitsland	53,011	5,095	91%
ING Groep	Nederland	22,359	2,605	90%
KBC Groep	België	1,008	477	68%
Belfius Bank	België	144	572	20%
Triodos Bank	Nederland	-	100	0%
Totaal		133,210	15,082	90%

VOOR ELKE EURO IN GROENE ENERGIE GAAT ER NEGEN NAAR FOSSIEL

Een nieuw rapport van FairFin legt de vinger op de wonde: banken in België investeerden de **voorbije vijf jaar 122,1 miljard euro in fossiele brandstoffen tegenover 13,8 miljard euro in hernieuwbare energie**. België volgt daarmee een internationale trend. Wereldwijd investeren banken negen keer meer in steenkool, gas en olie dan in hernieuwbare energie.

BNP is grootste fossiel

Investeren in fossiele brandstoffen houdt geen steek meer. Om de klimaatverandering binnen de perken te houden, moet zeker 80% van de fossiele brandstoffen onder de grond blijven. Maar als we naar de investeringen van de bankensector kijken, dan lijkt die doelstelling nog zeer ver van huis.

Grootbanken slaan bal mis

De drie grote internationale bankgroepen BNP Paribas, Deutsche Bank en ING die in België actief zijn, bepalen in grote mate de Belgische resultaten. Ongeveer 90% van de investeringen van deze drie banken gaat naar fossiele brandstoffen en slechts 10% naar hernieuwbare energie. Die cijfers staan in schril contrast met de publieke houding van de banken: BNP Paribas sponsort de klimaatop in Parijs maar stopt tegelijkertijd het meeste geld van alle banken in België in fossiele brandstoffen. En de anderen?

Bij KBC groeit de investering in hernieuwbare energie sterk, maar de financiering van fossiele brandstoffen blijft een stuk hoger. Belfius investeerde de

voorbije vijf jaar dan weer meer in hernieuwbare energie dan fossiele brandstoffen. De laatste jaren keerde die trend echter en steeg de financiering van Belfius in fossiele brandstoffen weer ten koste van hernieuwbare energie.

Kijken we naar de kleine banken, dan valt vooral op dat Triodos goed scoort. Deze bank investeerde enkel in hernieuwbare energie. De andere kleine banken Argenta, Van Lanschot en VDK investeerden meer in fossiele brandstoffen dan in hernieuwbare energie.

Overheid heeft de sleutel

FairFin roept de overheden op om hun verantwoordelijkheid te nemen en de bankenwereld met striktere regelgeving op koers te zetten. Dit moet leiden tot een uitfasering van de financiering van fossiele brandstoffen, met steenkool op kop. Daarnaast verdient hernieuwbare energie veel meer middelen.

Naast regelgevend kan de overheid ook op andere manieren haar stem doen gelden. Zo is de Belgische staat de enige aandeelhouder bij Belfius en bezit ze aandelen en bestuursleden bij de Franse groep BNP Paribas. Manieren genoeg om ook de bankwereld te doen inzien dat het stilaan vijf na twaalf is.

Meer lezen :

http://bankwijzer.be/media/60952/2015-11-05_onze-toekomst-ondermijnd.pdf

www.fairfin.be/actueel/nieuws/2015/11/voor-elke-euro-groene-energie-gaan-er-negen-naar-steenkool-olie-en-gas

www.fairfin.be/

Bron BBL, Sara Van Dyck

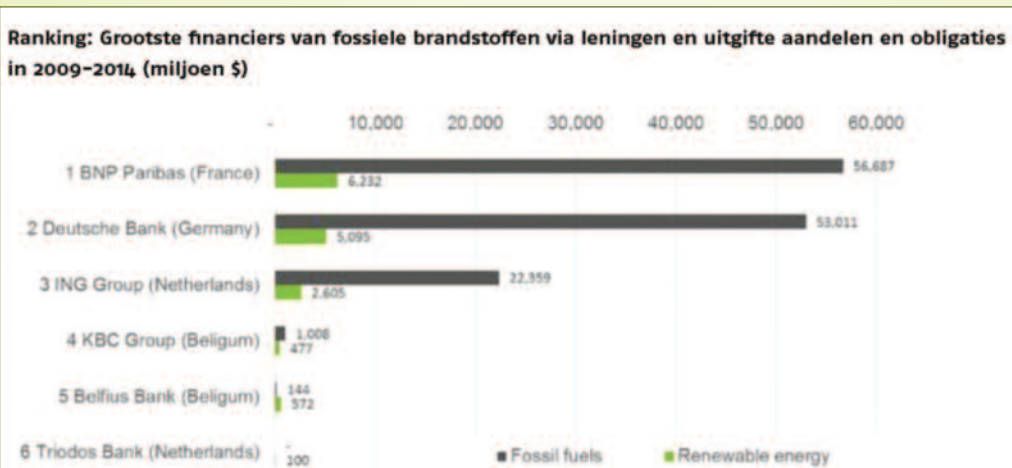

foto Joris Everaert

ZELDZAME BRUINE BOSZANGER (PHYLLOSCOPUS FUSCATUS) IN SINT-NIKLAAS

Op zondag 20/12/2015 hoorde Laurent Van den Bergh 's avonds in de volkstuintjes in Sint-Niklaas een geluid dat op de alarmroep leek van een winterkoning maar zachter en meer smakkend. De vogel kon toen ook kortstondig gezien worden: duidelijk een phylloscopus zoals tijftjaf maar wat meer bruinig met contrasterende wit-beige wenkbrauwstreep en geen duidelijke vleugelstrepen. Laurent dacht toen meteen aan (mogelijke) bruine boszanger.

Al snel werd het bericht verspreid via waasland birding (lokale facebookgroep) en de volgende morgen kon Laurent hem samen met enkele andere lokale ornithologen beter waarnemen en was het 100% zeker dat het om bruine boszanger ging.

Grootte en bouw: lijkt wat vorm betreft op tijftjaf (phylloscopus collybita).

Kop: donkergroen-bruin met een duidelijke scherp afgeleijnde witte wenkbrauwstreep (achter het oog wat meer wit-beige) en brede donkere oogstreep.

Mantel: grijsbruine bovenzijde en vuilwitte onderzijde. Naakte delen: dunne oranjebruine poten, slanke zwarte snavel met roodbruin aan de basis.

Geluid: zachter dan alarmroep winterkoning, een korte wat smakkende sjek.

Gedrag: zeer onrustig zoals alle phyllos.

Bewijsmateriaal: verschillende foto's en geluidsopnamen op waarnemingen.be

Verspreiding en voorkomen: zeer zeldzaam in België (wordt niet jaarlijks waargenomen), broedt in Siberië.

De vorige veldwaarneming van bruine boszanger in het Waasland was 24 jaar geleden, op 12 oktober 1991 in het havengebied op de Linkerscheldeoever. De vogels die tot hier komen sterven meestal een stille dood omdat ze niet meer terug in hun broedgebied geraken.

Speciale dank aan de vriendelijke ontvangst door de meeste huurders van de volkstuintjes aangezien het hier om privé tuintjes gaat, en aan Laurent Van den Bergh voor het vinden van deze soort.

De vogel was nog aanwezig bij het schrijven van dit artikel.

*Natuurpunt Scousele
Gerry Heyrman & Joris Everaert*

VOORDRACHT OVER UILEN

-Onze jaarlijkse voordracht ging ditmaal over de inheemse nachtroofvogels of uilen. We ontvingen 50 aanwezigen in het gloednieuw natuurhuis van Steendorp!

Sprekers van dienst waren Marc en Eddy van de uilenwerkgroep Waasland.

Ze vertelden ons welke soorten uilen we hier in ons land kunnen aantreffen als broedvogel. Ook kwam hun bouw, jachttechniek, prooien en biotoop aan bod.

Vervolgens bespraken we van elke soort de kenmerken, het geluid, het voedsel, het broedsel en het biotoop.

Na de pauze werd er specifiek verteld over de soorten die de uilenwerkgroep Waasland proberen te beschermen nl. kerkuil en steenuil (het inventariseren, plaatsen van verschillende types nestkasten, broedselcontrole, het ringen van jongen en het behoud van het biotoop).

Interessante weetjes :

- Alvorens we nestbakken plaatsen, bekijken we eerst of het biotoop geschikt is en of er geen voldoende natuurlijke woonst is voor desbetreffende soort.

- Zo zullen we dit najaar nog een 10 tal steenuil- en 2 kerkuilkasten ophangen in Groot-Temse.

- Ook wordt er al eens een torenvalkkast geplaatst, die nadien gecontroleerd wordt. Ook die jongen worden geringd.

- Verder worden een torenvalkinventarisatie(2016) en een steenuilinventarisatie(2017) gepland en dit over gans het Waasland .

*Natuurpunt Scousele - vrijdag 06 november
Gerry Heyrman*

OPMARS VAN EEN KEIZER

De keizersmantel (*Argynnis paphia*) – na de kardi-naalsmantel de grootste parelmoervlinder van Europa – heeft in de zomer van 2015 haar territorium in ons werkingsgebied fors uitgebreid. De voorbije vijf jaar was de soort enkel te bewonderen in de bossen rond het provinciaal domein Puyenbroeck in Moerbeke en Wachtebeke, maar werd nu o.a. meermaals waargenomen in de bosgordel die zich uitstrekt van Moerbeke over Eksaarde tot in de Fondatie van Boudelo in Sinaai. Bovendien bleven de waarnemingen niet beperkt tot dat bosgebied, want zo kregen ook tuinen in Beervelde, Lokeren, Waasmunster en Sint-Niklaas ‘keizerlijk’ bezoek.

Hete zomer bevordert de expansiedrang

Over de voorbije zomer zal je weinigen horen klagen, zo ook de keizersmantel niet. De grote fel oranje dagvlinder is zeer mobiel en hoge temperaturen bevorderen het vlieggedrag van de soort. Gezien het groot aantal waarnemingen in de streek was het dus een zeer goeie zomer voor de populatie die in de bossen van Puyenbroeck haar vaste stek heeft.

(Meer info ivm verspreiding :

www.wakona.be/index.php/soortgroepen/38-project-dagvlinders-durme-en-scheldegebied/645-dagvlinderflash-3-juli-2015)

Structuur en gelaagdheid

De keizersmantel heeft een voorkeur voor grote loofbossen met voldoende open plekken, brede bospaden en goed ontwikkelde bosranden of mantelzoomvegetaties. Enkele vereisten: voldoende licht en voldoende nectar in het bos (voor de dagvlinder) en de aanwezigheid van viooltjes (als waardplant voor de rupsen).

De keizersmantel is dus een echte bosvlinder en zijn opmars kan deels een indicator ervoor zijn dat onze noordelijke bosreservaten (de Eenbes, de Linie en de Fondatie van Boudelo) voldoende variatie bieden in structuur en gelaagdheid. Zo zijn in een gezond boscysteem de verschillende lagen van groot belang (boomlaag, struiklaag, kruidlaag en moslaag). Het zijn net dergelijke structuurrijke bossen die wel gesmaakt worden door echte bosvlinders zoals de keizersmantel. De eitjes worden in augustus afgezet op de schors van een boom waar

– na het opeten van de eierschaal – wordt overwinterd tussen de mossen. In het voorjaar gaan de rupsen op zoek naar viooltjes om vervolgens te verpoppen. Uit die pop komt de volwassen keizersmantel ten tonele om op zoek te gaan naar nectarbronnen in het bos zoals braam en koninginnekruid.

Terug van weggeweest

Op Europees niveau kan de keizersmantel zeer talrijk zijn, net als in bepaalde streken in Wallonië, maar op Vlaams niveau kunnen we pas de laatste decennia spreken van een inhaalbeweging. De soort was in de jaren '90 met uitsterven bedreigd (Rode Lijst 1999), maar lijkt nu aan een geleidelijk herstel bezig mede dankzij de warme zomers én hun mobiele karakter (door hun zwerfgedrag kan de soort minder snel geïsoleerd geraken dan andere soorten). Verschillende klimaatmodellen voorspellen alleszins dat het klimaat in onze contreien voor de keizersmantel alleen maar beter zal worden.

Laten we vooral hopen dat de opmars van de keizer niet te stuiten is en dat hij ook de komende jaren volop te bewonderen is en zo onze bossen verder kan koloniseren.

Thomas Van Lancker

Maes, D., Vanreusel, W. & Van Dyck, H. [2013]. Dagvlinders in Vlaanderen: nieuwe kennis voor betere actie.

Zoek je mee naar de keizersmantel in het provinciaal domein Puyenbroeck op zondag 15 mei 2016 in het kader van het project Dagvlinders Durme en Scheldegebied ?
Mail naar filip.vandevelde@skynet.be.

MOERASKALK: BOTANISCHE TROEF IN DE FONDATIE

In de **Fondatie van Boudelo (Sinaai, Stekene)** werd de laatste aankoop van **2015** gerealiseerd. Het perceel weiland van iets meer dan **1 hectare** en sluit mooi aan tegen de omliggende percelen bos en hooiland die reeds in eigendom zijn van **vzw Durme**.

Bodemonderzoek met een steekboor door collega Kristof heeft uitgewezen dat in de bodem van het perceel een ononderbroken laag van moeraskalk of mergel aanwezig is. Moeraskalk is typisch voor de Moervaartvallei en is ontstaan na de laatste ijstijd (ca. 10.000 jaar geleden). Toen werd in het gebied een enorm zoetwaterbinnenmeer gevormd doordat de toen noordelijke afwatering van o.a. de Schelde en de Durme geblokkeerd werd door de zandrug Maldegem-Stekene. De hoge concentratie van aangevoerde en aanwezige slakken en schelpen zorgden voor een opstapeling van kalkhoudend materiaal dat via een biochemisch proces (assimilatie) neersloeg en een dikke 'kalklaag' vormde. Die kalklaag is nog steeds te vinden op de bodems van de Moervaartvallei en is met zijn dikte van 10 à 15 cm bijzonder 'goed ontwikkeld' in het aangekochte perceel.

Door de bemesting van afgelopen jaren is de grasmat echter voedselrijk en arm aan plantensoorten. In het toekomstige natuurbeheer zal de bemesting worden stopgezet en kan het grasland zo sneller verschrallen. De aanwezigheid van de moeraskalk speelt eveneens een grote rol in het fosfaatfixerend vermogen van de bodem. Het aanwezige plantbeschikbaar fosfaat - de fractie die zorgt voor (te) voedselrijke condities - wordt namelijk gefixeerd op de kalk en neemt hierdoor snel af eens de bemesting gestopt wordt. Die bodemcondities zijn ideaal voor de ontwikkeling van het erg zeldzame vegetatietype blauwgrasland (*Molinia*), dat heel weinig fosfaat verdraagt in de bodem.

Als vooropgesteld natuurdoel zou de ontwikkeling van blauwgrasland na sterke verschralling en herstel van de hydrologie dan ook een haalbare kaart moeten zijn voor het aangekochte perceel.

tekst en foto's : Thomas Van Lancker

DE BOSKREKEL DUKT OP IN OOST-VLAANDEREN IN MOERBEKE-WAAS

In de winter van 2014-2015 werd in het noorden van Moerbeke-Waas een zoektocht naar de eikenpage georganiseerd in het kader van het Project dagvlinders Durme- en Scheldegebied.

foto Philippe Van de Velde

Vorige zomer werden de hier aangetroffen open terreintjes met jonge bomen, bremstruiken en een droge heidevegetatie geïnventariseerd in het kader van een dagvlinderproject. Toen hoorde ik een zacht tjirpend, krekelachtig geluid, dat later bleek toe te behoren aan de Boskrekkel (*Nemobius sylvestris*). Een gerichte zoektocht toonde aan dat de soort in de vegetatie van het hele perceel terug te vinden is was, evenals in een nabijgelegen bosrand langs een graanakker. Mogelijk is de Boskrekkel ook in omliggende percelen terug te vinden.

Ondanks de ligging vlak naast een autostrade gaat het mogelijk toch om een historische populatie: lokale insectenkenners herinneren zich dat Boskrekkel al veertig jaar geleden voorkwam in de regio, en op Ferraris-kaarten staat het gebied aangeduid als "woeste gronden" (terrein met kreupelhout). Naast deze nieuwe populatie was er slechts één historische waarneming van Boskrekkel bekend in Oost-Vlaanderen, in het zuiden van de provincie.

Philippe Van de Velde

NIEUWE MUUR EN DEUR VOOR DE VLEERMUIZENBUNKER EKSAARDE

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden verschillende bunkers opgetrokken die bescherming boden aan de Duitse soldaten en begin jaren '90 richtte het ruilverkavelingscomité één van die bunkers tussen de Olentgracht en de Rechtstraat in als overwinteringsplaats voor vleermuizen. Nadien werd het perceel met bunker erkend als reservaatperceel. Naast de bunker werd een poel uitgegraven en die aarde werd op de bunker gedumpt om een nog stabielere klimaat te genereren. Eén zijde werd open gehouden en fungeerde als ingang. Een houten deur met slot moest voorkomen dat onze overwinteraars gestoord worden tijdens de wintermaanden. Het zijn niet enkel vleermuizen die hier overwinteren, maar ook dagvlinders zoals dagpauwoog en kleine vos, net als nachtvinders zoals het roesje. De tands-des-tijds heeft er echter voor gezorgd dat de houten scheiding met de aarde aan het weggroten was en dat de muur aan de afgesloten zijde dreigde in te storten. Al jaren kwam de vraag om een muur te metselen om verder inkalven van de aarde te voorkomen. Ook de deur was aan vervanging toe. Daarom werd er een beroep gedaan op het manusje-van-alles Eric 'alias Rikus' Carlier. Dit voorjaar had hij ook al een insectenhotel in elkaar getimmerd en naast de bunker geïnstalleerd. Nu was hij ook kandidaat om de muur te metselen en een nieuwe deur te maken. Het resultaat mag er dan ook weer zijn! De vleermuizen hebben alleszins niet lang op zich laten wachten. Minstens drie baardvleermuizen kunnen de werken al smaken. De talud rond de bunker zal nu ook een maaibeheer krijgen zodat een bloemrijker geheel kan ontstaan. Een grote merci, Eric!

Jurgen Couckuyt

foto Jurgen Couckuyt

Retouradres :
Gilbert Cant
Penstraat 88
9120 Haasdonk

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1
P 708696

'T GROENE WAASLAND

Hoofredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51
Fortenstraat 99 - 9250 Waasmunster
Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03/234 08 13
Klingedijkstraat 37A, 9170 Sint-Gillis
Vormgeving en coördinatie: Maria Van de Vyver
 Gilbert Cant: 03/775 1931
e-mail : groene.waasland@gmail.com
Abonnement 7 EURO Oplage 1400 exemplaren
't groene waasland verschijnt in januari,
maart, mei, september en november.

**Werk mee aan een
groener Waasland !**

Abonneren kan door
7 Euro over te schrijven
op BE64 0001 7098 7152

Inhoud:

2	...Woordje hoofdredacteur	Dirk Hylebos
3	...Fotoboek over Sint-Annabos	ABLLOvzw
4	...Over Ecosysteemdiensten: Een Inleiding	ABLLOvzw
7	...Nieuw Dossier Waterbus op de Schelde Van Antwerpen tot ??	ABLLOvzw
8	...De Groene Putte, nieuw reservaatproject in Stekene	Natuurpunt Noord
9	...Gluren bij de onze noordelijke burens	ABLLOvzw
10	...Effen de paden voor de pad	Ons strteven
11	...Kan Gent klimaatneutraal worden met ArcelorMittal?	ABLLOvzw
12	...Nieuw leven in oude brouwerij	Ons Streven
14	...advertentie	
15	...kalender (-info)	
24	...Beste NMBS	ABLLOvzw
26	...Natuurpunt Zuid-Waasland, meer dan een nieuwsbrief alleen !	Natuurpunt Zuid
26	...Winterperiode, denk nu aan nestkasten voor uw tuinvogels	Natuurpunt Moervaart
27	...Voor elke euro in groene energie gaat er negen naar fossiel	ABLLOvzw
28	...Zeldzame bruine boszanger (phylloscopus fuscatus) in Sint-Niklaas	Natuurpunt Scousele
28	... Voordracht over uilen	Natuurpunt Scousele
29	...Opmars van een keizer	vzw Durme
30	...Moeraskalk: botanische troef in de Fondatie	vzw Durme
30	...De boskrekkel duikt op in Oost-Vlaanderen in Moerbeke-Waas	vzw Durme
31	...Nieuwe muur en deur voor de vleermuizenbunker Eksaarde	vzw Durme

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit
* door **7 EURO** over te schrijven naar *'t groene waasland* op **IBAN BE64 0001 7098 7152**
met vermelding abonnement *'t groene waasland 2015*
en is dan tevens 'toegetreten' lid van de regionale vzw ABLLO.
*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op www.abllo.be

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 36ste jaargang - nr 1; januari 2016 - nr 194
verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE: Liliane Verbeke, Marc Temmermans, Jenny De Laet, Alex Zellien, Thomas Van Lancker, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn **vòòr 25 februari 2016** bij Gilbert Cant
tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com